

# ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

## ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

#### Σ' ΑΓΑΠΩ

Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΒΙΣΜΑΡΚ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΤΟΥ  
ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΣΩ ΜΕ ΜΙΑΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΒΛΑΚΕΙΑΝ!

ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΝΑΥΑΡΧΟΙ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΙΑΡΧΟΙ

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙ  
ΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΜΠΟΥΛ - ΚΑΖΙΜ

ΕΙΧΑΜΕ ΤΟΤΕ

ΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΙ ΤΟΥ ΔΑΜΑΛΙΣΜΟΥ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

ΧΡΥΣΟΥ ΨΗΓΜΑΤΑ

#### Σ' ΑΓΑΠΩ

(ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΡΥ)

(Συνέχεια)

— Όνομάζομαι δι' όλον τόν κόσμον Ρούδεβεργ, και δι' ύμās όπως και διά τούς άλλους. Απομονώσατε ότι με άνεγνωρίσατε. Τίποτε δέν θέλει μεταβληθῇ ἐκ τῆς προτέρας καταστάσεως. Ένίοτε, ίσως, οσάκις θά παρουσιάζηται περίστασις — και παρουσιάσθῃ μία τοιαύτη προχθές; — θά ιδῆτε ἕνα ἐργάτην ἀσπάζομενον τόν υἱόν σας. "Όλοι οἱ ἐργάται τόν ἀσπάζονται, οὐδείς θέλει ὑποταχθῇ, ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν εἶνε πατήρ του!...

— Τά πρὸς ἐμεῖ σφάλματά σας εἶνε μέγιστα....

— Ποῶς ὅμως ἐκ τῶν δύο μετ' ὑποφέρει περισσότερο δι' αὐτά;

— Ἡ περὶ χωρισμοῦ ἡμῶν ἀπόφασις τοῦ δικαιοφύλου

στηρίου ὑπῆρξε λοιπὸν δικαία. Μεῖ ἔσωζεν ἐκ τῶν χειρῶν σας και με ἐπέτρεπε νά ζήσω.... Ἄλλ' ἐάν δεχθῶ, ἐάν διά τῆς σιωπῆς μου ἐπιτρέψω τὴν παρουσίαν σας ἐνταῦθα, χάνω τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἀνέκτησα, και τὴν ὁποίαν θέλω νά διαφυλάξω πάση θυσίᾳ.... Ἡξέυρω ἐπίσης, ποῖα εἶνε τὰ δικάιά μου, Ἐκτορ. Ἡξέυρω, τέλος, ποῖοι εἰσὶν οἱ κίνδυνοι, οἵτινες με ἀπειλοῦσι. Ἡ κοινὴ ἡμῶν συμβίωσις ἐξέλιπε, δέν ἐπιθυμῶ νά ἀρξῇται και πάλιν.

— Ἡ φιλοδοξία μου δέν χωρεῖ τόσον μακράν... Εἶμαι ἀνάξιος, ὡμῶν... Δέν δύναμαι λοιπὸν, εἰμὴ νά ἐπαναλάβω θ,τι εἶπον: Απομονώσατε, ὅτι ὑπάρχει ἐγγὺς ὡμῶν ὁ σύζυγός σας.... Ἐνθυμηθῆτε δὲ μόνον, ὅτι τὸ ἐλουργεῖν σας ἔχει ἕνα ἐργάτην καλούμενον Ρούδεβεργ....

— Τί θά πράξω;.... Ἀγνοῶ.... Ἀναμφιβόλως, ὅτι με ὑπαγορεύσῃ ἡ περὶ τῆς ἀσφαλείας μου μέριμνα... και ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὸν Ἐρρίκον...

— Ἐστὲ ἐπιεικής...

Ἄ Ἐκτορ εἶγε προσφέρει τὰς λέξεις ταύτας λίαν χαμηλοφώνως. Ἡ Πενελόπηδ' ἔμενε σιωπηλή.

Εἰς τὸ βάθος τῆς ἀποναρκωθείσης καρδίας της εἶχεν αἰσθανθῇ τελευταῖον τὴ αἰσθημα τρυφερότητος... Ἡτο μάλλον οἶκτος... Ἡ διάνοιά της ταχέως ἀνεκάλεσε ὅλον τὸ παρελθόν, τὸ πλήρες εἰσέτι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Τὰς ἀρχαίας χαράς της, τὰς προσφάτους θλίψεις της. Ἄλλ' εἶχεν ὑποφέρει πολὺ, και ἐφοβεῖτο νέα πάλιν βράσαν... Διὰ μιᾶς εἶχεν ἐξαντλήσει δλόκληρον τὸ θάρρος, ὅπερ τῇ εἶχε παράσχει ὁ θεός... Τώρα πλέον δέν ἐξίχτει νά καταστῇ ἰδύτλης... Ἡ εὐτυχία εἶνε ἀδύνατος με τοιαύτας ἀναμνήσεις, ἀλλ' ἤθελε νά διατηρήσῃ τὴν ἡσυχον και ἀπομακρυσμένην ἐκ τοῦ κόσμου ζωὴν της.

— Ὅχι, εἶπε, δέν δύναμαι νά εἶμαι ἐπιεικής παρ' ἐμοῦ μὴ περιμένετε, εἰμὴ δικαιοσύνην... Καὶ ἀφετέ με νά σᾶς δώσω μίαν συμβουλὴν. Εἶνε πολὺ καλλίτερον δι' ὑμᾶς νά μὴ μείνετε ποσῶς ἐν τῇ ἐλουργείῳ. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε κοπιώδης, και δὲν πιστεύω, ὅτι οἱ πόροι σας εἰς τοιοῦτον βαθμὶν ἐξητλήθησαν, ὥστε νά ἀναγκασθῇτε νά ζητῆτε ἐργασίαν χειρὸν ἄκτος... Ἡ παρουσία σας θά με στενοχωρήσῃ, Ἐκτορ... Ἡμῖν εὐτυχῆς ἐν τῇ μοναξίᾳ μου... Ἐγκαταλείψατε λοιπὸν τὸν τόπον τούτον... Ὅτι θά θελήσῃτε νά ἐπικινδύνῃτε τὸν Ἐρρίκον, θά μοι το εἴπητε... και ὁ πατήρ μου θά σᾶς τὸν φέρῃ.

— Οὕτω λοιπὸν, ποιήσῃτε χρῆσιν τοῦ δικαιοφύλου

τός σας; Με διώκατε;

— Διψῶ τὴν ἡσυχίαν, καὶ φοβοῦμαι νείας ἀνησυχίας...

— Αὐτὸ εἶνε ὁρᾶ γὰρ τὸ ἀληθές αἷτιον ;

— Δὲν σὰς ἐπιτρέπω νὰ ζητήσητε ἄλλο αἷτιον.

— Πιστεύετε ὅτι δὲν εἶχον παρατηρήσει τὰς συχὰς ἐπισκεψαί τοῦ κ. Τουρζῆ εἰς Λαμὸτ-Φεϊλύ ;

— Ἐκτορ, προσέξατε, μὴ με ὑβρίζετε.

— Ὁ θεὸς νὰ φυλάξῃ, νὰ ἐκφράσω ὑπονοίας καὶ ὁμῶν, Γενεβιέθ. Εἰσθε εὐγενὴς γυνή, ὑπερτέρα πάσης κακῆς ιδέας... ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λέγω, εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ὁ κ. Τουρζῆς σὰς ἡγάπα... καὶ σὰς ἀγαπᾷ. Τίποτε δὲν τὸν ἐμποδίζει πλέον νὰ σὰς τὸ εἶπῃ, ἀφοῦ σὰς βλέπῃ τώρα καὶ ἐκάστην... καὶ τίποτε δὲν σὰς ἐμποδίζει νὰ τὸν ἀκούητε, ἀφοῦ εἰσθε ἐλευθέρᾳ. Μόνον, ὅσον καὶ ἂν εἰσθε ἐλευθέρᾳ, ἡ παρυσία μου προξενεῖ στενοχωρίαν τινὰ εἰς τοὺς ἔρωτάς σας — μόνῃ σας τὸ εἶχετε εἶπει — διότι σὰς ὑπενομιζοῦ τὸν ἄνδρα ὅστις ἔλαβε τὰ πρῶτα σας φιλήματα καὶ τὰς πρώτας σας ἡμολογίας... τὸν ἄνδρα οὗτος ἡ ιδέα θὰ σὰς ἐμποδίσῃ νὰ εἰπῃτε εἰς τὸν Τουρζῆν : « Δὲν ἡγάπησα κανένα ἄλλον ἐκτὸς σοῦ ! » Δικαίᾳ λοιπὸν νὰ μὴ ὁμολογηθῇ τὸ πρᾶγμα ; Ὁ δεσμός σας οὗτος, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἀγνός, ἐπιδείκνυται ἐν πλήρει ἡμέρᾳ. Ὁ ἔρως τοῦ Τουρζῆ δὲν τυγχάνει μυστήριον διὰ κανένα. Οἱ ἐργάζεται ὑμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ὑελουργεῖον, χωρὶς νὰ ὑποπιύωνται, Γενεβιέθ, ὅτι ὑπάρχει μεταξύ των εἰς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐμποιοῦσιν ὁδυνήραν ἐντόπισιν οἱ λόγοι του καὶ αἱ χονδροειδεῖς ἀστεϊότητες των.

— Ὁ κ. Τουρζῆς μὲ ἀγαπᾷ, εἶνε ἀληθές, ἀπὸ μακροῦ χρόνου, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ γίνω σύζυγός του...

— Ὡ ! τὸ ὑπώπτευν, τὸ ὑπώπτευν !... τὸ διαζύγιον, δὲν ἔχει οὕτω ;

— Τὸ διαζύγιον, μάλιστα ! Γνωρίζετε τὸν νόμον ; Ἀφορᾷ τὴν θέσιν ἐμεῦ καὶ ὁμῶν ἰδίᾳ. Ὅταν ὁ χωρισμός ἔχει διαρκέσει ἐπὶ τρία ἔτη, λέγει ὁ νόμος οὗτος, ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ἀπόφασιν διαζυγίου, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ ἐνός των συζύγων... Εὐρηκόμεθα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, Ἐκτορ. Τρία ἔτη παρήλθον, ἀφ' ὅτου διατελοῦμεν κεχωρισμένοι... Ὁ πατήρ μου, ὅστις ἀγαπᾷ τὸν κ.δὲ Τουρζῆ καὶ θὰ ἐβλεπε τὸν γάμον τοῦτον μετὰ χαρᾶς, μὲ ἐπληροφόρησε περὶ τῶν διατυπώσεων τούτων... εἰσὶν ἀπλούσταται... Ἀρκεῖ μία νέα αἰτήσις εἰς τὸ δικαστήριον... καὶ δεκαπέντε ἡμέρας βραδύτερον δὲν θὰ φέρω πλέον τὸ ὄνομά σας...

— Καὶ δὲν δύναμαι νὰ πράξω τίποτε, ὅπως ἐμποδίσω τοῦτο ! Ἐψιθύρισε.

— Τί θέλατε λοιπόν ; Τὸ διαζύγιον τοῦτο θέλει σὰς ἀποδώσει τὴν ἐλευθερίαν σας, ἥτις σὰς ἦτο πόσον προσφιλέας ἄλλοτε... Ὑπάρχει, δὲν ἤξεύρω πῶς, Ἐκτορ, μία δυστυχὴς, ἥς ἡ ἀνάμνησις βαρύνει ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς μου... Αὕτη ἀναμφιβόλως ἔχει ἀνάγκην ἀγάπης καὶ τρυφερότητος... Ἐκεῖ σὰς καλεῖ τὸ καθήκον σας... Δὲν ἔχω πλέον τίποτε ἄλλο νὰ σὰς εἶπω, κύριε Μοντβριάν... Σὰς ἐπαναλέγω... Εἶνε πολὺ καλλίτερον νὰ καταλείπητε τὸ ὑελουργεῖον... Ὡς γνωστοποιήσῃτε εἰς τὸν πατέρα μου τὸν τόπον

ἐνθα θέλετε μεταβῆ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν θὰ ἀσπάζεσθε τὸ τέκνον σας.

— Μίαν λέξιν, Γενεβιέθ, εἶπεν ὑποκόφως, μόνον μίαν λέξιν ! Καὶ τὴν ἐκράτει ἐκ τοῦ βραχίονος, διότι ἤδη εἶχεν ἀρχίσει ν' ἀπομακρύνηται πρὸς τὴν λειμῶνα.

— Τὴν τελευταίαν, εἶπεν ἡ Γενεβιέθ... Τί ἐπιθυμεῖτε ;

— Γενεβιέθ, δὲν μὲ ἀγαπᾶτε πλέον... ἔχετε δικαίον, διότι εἰμαι ὃν ἀξιοπεριφρόνητον... Ἄλλ' εἶνε δυνατόν ν' ἀγαπᾶτε τὸν κ. Τουρζῆ ;

— Ὁ κ. Τουρζῆς εἶνε εὐγενὴς καρδιά... Εὐαίσθητος καὶ τρυφερός... Ἀξίζει τὸν ἱσθμὸν ἔρωτα μίᾳς γυναικός... Αὐτὸς, ὅστις πρότερον παρίστατο εἰς ὅλας τὰς ἀγωνίας μου, κατελάμβανεν ἐπ' αὐτοφῶρᾳ τὰ δάκρυά μου, ἐννοεῖτε πόσον θὰ ὑπέφερεν, ὅταν ἀπὸ κάλυψε τὰς προπαρσκαυεὺς τοῦ ἐγκλήματός μου ; Ὅταν παρυσιάσθην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ καὶ μὲ ἀνέκρινε ;... Τὸν ἑλυπτήθην, ἐγὼ ἡ ἐνοχος, ἡ ἐγκληματίας... Ἦνυχάσθην νὰ τῷ ἐμπνεύσω θάρρος, νὰ σπογγίσω τὰ δάκρυά του. Ἡ συμπαριθεσία αὐτῇ θλίψις ἐδημιούργησε μεταξύ μας ἀναμνήσεις διαρκεῖς... Ἐκτορ... Αἰσθανομαι ἐμαυτὴν περιβεβλημένην διὰ τῆς ἀφοσιώσεώς του καὶ ὅλως ὑπερήφανον καὶ εὐτυχῆ.

— Γενεβιέθ... τὸν ἀγαπᾶτε ;

— Τί σὰς μέλλει ;

— Μίαν ἡμέραν σὰς ἐδείκνυσον τὰ δωμάτιά σας ἐν Λαμὸτ-Φεϊλύ. Εἶχον ἐξέλθει εἰς τὸν λιθινὸν ἐξώστην, ἐνθα ἐστηρίχθητε, μὲ νευρικὴν ταραχὴν καὶ μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Σὰς μετένευσεν εἰς τὸν κοιτῶνα σας ὅλην τρέμουσαν, ἐνθυμίσθητε ; Καὶ ὅταν οἱ ἀσκαρμοὶ μου ἀφῆκαν τὰ χεῖρά σας ἐλευθέρᾳ, μὲ εἶπατε : « Σ' ἀγαπῶ... Ποτέ δὲν θὰ μεταβάλω γνώμην ! » Γενεβιέθ, ματεβάζετε λοιπὸν γνώμην ;

Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐβλεπε σιγῶσαν, ψυχρὰν καὶ στενοχωρημένην, ἐπανέλαβε :

— Γενεβιέθ, ἐξ οἴκου, εἰπῆτε ὅτι δὲν ἀγαπᾶτε τὸν Τουρζῆ !

— Τὸν ἀγαπῶ !

Ὁ Ἐκτορ ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν, ἡ Γενεβιέθ ἀπομακρύνθη, καὶ πλέον δὲν τὴν ἐκράτησεν. Ἐμνηστικὴ ἐκεῖ σιγῶν καὶ ρεμβάζων κατ' ὅλην τὴν νύκτα, μὲ τῆς αὐγῆς καὶ προσέβλεπε διαρκῶς πρὸς τὴν θυρίδα τῆς οἰκίας ἐν ἡ ἐκοιμήτο ἡ Γενεβιέθ.

## Γ'.

Κατὰ τὸ δικαστήριον τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ὁ Τζὺν εἰδοποιήθη ; παρὰ τῆς θυγατρὸς του, καὶ λίαν ἐν ταραχμῆς ἐξ ἔσων ἤκουσεν, ἐκάλεσε τὸν Ρουδὲν, ὁ ἐργάτης ἀρῆκε τὴν ἐργασίαν του καὶ ὑπῆλθεν. Ὁ πρῶτος ἐμπόρος τὸν ἀνέμενον ὅπισθεν τοῦ ὀφθαλμοῦ, περιδικάζων μετὰ τοῦ Ροζέν. Ὅταν ὁ Μοντβριάν παρυσιάσθη, ὁ διευθυντὴς ἀπομακρύνθη. Ὁ Μοντβριάν ἦτο ἀνίσχυρος καὶ δυσχερὴς τὸν μαρτύρημα Τζὺν ἦτο ἀνίσχυρος καὶ δυσχερὴς τὸν μαρτύρημα Μοντβριάν, τῷ εἶπε... Τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο μάταιον.

— Μὴ ὑποκρίνεσθε ἀγανάκτησιν. Γνωρίζω τὴν ὑπερφανείαν σας καὶ πόσον αὕτη ἀξίζει. Ὅσον δὲ διὰ τὴν εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος σας, τὴν ἐδοκίμασαμεν ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Ἡ Γενεσιέβη, πρὸς ὄφελος τῆς ὁποίας ἐγένετο ὁ χωρισμός, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς δίδῃ διαταγὰς. Ἀρκεῖται ὅμως νὰ σᾶς ἀπευθύνῃ μίαν παράκλησιν: Ἀναχωρήσατε!... (ἀκλουθεῖ)

Ἡ φράσις αὕτη δὲν εἶνε ἐμὴ, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ πολυ ἀθθεντικωτέρης πηγῆς. Εἶνε ὁ χαρακτηρι-  
σμός, τὸν ὁποῖον μετὰ πολλὰς περιπέσεις εὗρε  
προσφορότερον, ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ παρισινοῦ «Φι-  
γαρώ» ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν πρίγκιπα Βίσμαρκ: vieux  
sanglier. Ὁ χαρακτηρισμός οὗτος προϋποθέτει αὐτὸν  
ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ἐν Φριδριχσρούχη καλῶδη, ἐν  
μέσῳ τοῦ ἀπεράντου δάσους, τὸ ὁποῖον ὁ Αὐτοκρά-  
τωρ Γουλιέλμος Α'. ἐδωρήσατο αὐτῷ μεθ' ὅλου τοῦ  
χωρίου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατωίκων, ὡς  
ἀποδείχθη πῶς πρὸς τὸ ἔθνος ἐξαιρετικῶν αὐτοῦ ὑπη-  
ρεσιῶν. Εἶνε ἀληθὲς κρύπτη προωρισμένη νὰ ἐγ-  
κλείσῃ ἐν ἐαυτῇ πρᾶγματι γεροντικὸν τι καὶ χαί-  
δευμένο ἀγριογαύρον· ἡ συνέπεια αὐτῆς εἶνε χαμηλὴ  
οὔτως ὥστε μάλιστα φαίνεται ἐξωθεν τοῦ εἰς ὕψος ἀν-  
θρώπινου ἀνιστήματος περιβάλλοντος αὐτὴν παν-  
ταχόθεν τοίχου, ὡς ἐκείνοι οἱ τοῖχοι οἱ περιβάλλ-  
οντες οἰκώπεδον εἰσέτι ἀνοιχοδόκτον· ἡ μεγάλῃ  
ἐπὶ τέλους θύρα εἶνε ὡς ἡ θύρα μεγάλῃς μάνδρας,  
ἀχρωματιστοῦ, χρυδαῖα, πλήρης σχισμῶν, ἀπολέ-  
τατα καὶ τὸ φυσικὸν αὐτῆς χροῶμα καὶ καταστάσα  
κιταίνῃ ἕνεκα τῆς πολυκιταίνης καὶ τῆς βροχῆς.

Ἡ συνταγματικὴ αὐτὴ ἀπομόρφωσις τοῦ πρίγκιπος καὶ τὸ διηγεσθὲς λόγιστον αὐτοῦ, εἶνε εὐνόητον, διὰ καθιστὰ ἐκτάκτως ἐξαιρετικὴν καὶ ἀξιομνημόνευτον τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ πρίγκιψ πρόκειται νὰ δεχθῇ ἐπίσημον πρόσωπον, ὅτε ἐκὼν ἄκων ἀναγκάζεται νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὰ ὄμματα πάντων, μεταβιβάων εἰς τὸν

σταθμόν. Καί βεβαίως, δὲν δύναται πλέον νὰ θέτῃ παρσάλους εἰς ἐδὸν ἀνέκουσαν εἰς πάντας καὶ δι' ἧς ἀναγκαιῶς θὰ διέλθωσιν οἱ ἀναχωροῦντες ἢ οἱ ἀφικνούμενοι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ὡστε ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ἀληθὲς παγίς, ἀπὸ τῆς ὁποίας τῷ εἶνε ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ.

### Τῷ εἶπε κἄτι τι φοβερὸν εἰς τὸ ὠτίον

Ὁ ἑκτακτος ἀνταποκριτὴς τοῦ «Φιγαρώ», ἦτο, λέγει, ἐπὶ ἓνα μῆνα εἰς Φριδριχσρούχην, καὶ δὲν εἶχε κατορθώσει, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιμόνους αὐτοῦ προσπάθειάς, καὶ τὰς πολυειδεῖς ἐνέδρας, νὰ ἱδῇ τὸν πρίγκηπα. Ἀδελφῶν πλέον καὶ βαρεθεὶς νὰ κυνηγᾷ τὸ ἀγριογούρουνο, ἡτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ τῆς Φριδριχσρούχης, ὅτε πρωτὰν τινὰ καθήμενος εἰς τι καφεῖον — ξενοδοχεῖον — τὸ μόνον τοῦ χωρίου, ἰδιοκτησία καὶ αὐτὸ τοῦ πρίγκηπος, ἐξέφραζε τὰ παράπονά του εἰς τὸν μακάριον νομέα τοῦ καφεείου διὰ τὸ οἰκτρὸν τοῦτο ναυάγιον τοῦ ταξιδίου του, ὅτε ὁ τελευταῖος τὸν προσεγγίζει καὶ διὰ μυστηριώδους φωνῆς, ὥστε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ φοβεράν τινα προσοσίαν, τῷ λέγει εἰς τὸ ὠτίον του: Ὁ ἀπὸ πρὶν εἰς τὸν σταθμόν, τρέχα νὰ τὸν ἱδῇ. Πόσον ἀκριβὰς θὰ εἶχε πληρώσῃ τὸν οἶνον τοῦ Μοζέλ, τοῦ ὁποίου μόνου ἡ πώλησις ἐπιτρέπεται ἐκεῖ, καὶ πόσῃ κατανάλωσιν θὰ εἶχε κάμει μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ ἀτυχὴς ἀνταποκριτὴς τοῦ οἴνου τούτου, ὥστε νὰ κινήσῃ τὸν ξενοδόχον, ἄνθρωπον πιστὸν ἄλλως τε τοῦ μεγάλου ἰδιοκτητοῦ, εἰς τὴν φοβεράν ταύτην προσοσίαν!

### Ἀντιζηλία μετὰ τῶν θεατῶν του

Ἦτον πράγματι ἡ ἡμέρα τῆς ἀφίξεως τοῦ Καλνὸκυ εἰς Φριδριχσρούχην καὶ ὁ ἀρχικαγκελλάριος ὤφειλε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ εἰς τὸν σταθμόν. Εἶχον συρρεύσει ἐκ τῶν πλησιεστέων πόλεων τὴν ἡμέραν ἐκείνην κυρίαι καὶ κύριοι μετὰ τὰς προῖνάς ἀμαξοστοιχίας καὶ περιέμενον συνεσπειρωμένοι πρὸ τοῦ σταθμοῦ μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε ὑπετίθετο, ὅτι ἤθελαν ἀφίγῃ ἡ κομίζουσα τὸν Καλνὸκυ ἀμαξοστοιχία. Ἀκριβῶς τὴν 12 ὥραν ἐνεφανίσθη ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἐν ἀπλῇ πολιτικῇ ἐνδυμασίᾳ, μετὰ τὸν περιώνυμον αὐτοῦ χαλαρό ζικὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κεκαλυμμένον ὑπὸ λίπους ἐνὸς δακτύλου, μετὰ φοβεράν μαγκιούραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο ἱστορικῶν αὐτοῦ Δανικῶν μολοσσῶν, καὶ κατέλαβε θέσιν ἐπὶ τῆς ἐξω κλίμακος, ἀφ' ἧς φέινονται συνάμα καὶ αἱ διερχόμεναι ἀμαξοστοιχίαι. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἀνέμενε, ἐπακουσθὲν ἐπὶ τινος στύλου, φρουρούμενος ὑπὸ τῶν πιστῶν μολοσσῶν του καὶ ἀπειλῶν μετὰ παράδοξον ὄμμα τὸ περιέργως θεώμενον αὐτὸν πλῆθος. Αἶφνης ζητωκραυγαὶ ἀντηχοῦσι, πνίγονται τὸν συρμὸν διερχομένης ἀμαξοστοιχίας, ἧς οἱ ἐπιβάται ἀναγνωρίζαντες τὸν ἐπὶ τῆς κλίμακος ἱστάμενον ἀρχικαγκελλάριον ἤρξαντο ζητωκραυγάζοντες καὶ ἀπευφημοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τῶν θυρίδων τῶν ἀμαξῶν οὗτος ἀπῆλτα, σείων εἰς τὸν ἄερα εὐθύμως τὸν κλασικὸν

αὐτοῦ πῖλον. Μετὰ ἐν λεπτὸν ἀφικνεῖται ἑτέρα ἀμαξοστοιχία, ὁ ἀρχικαγκελλάριος προχωρεῖ πρὸς τὴν τελευταίαν ἀμαξάν, ἀφ' ἧς κατέρχεται ὁ μικρὸς, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ ἴδιος, Καλνὸκυς. Μετὰ ἐγκαρδίου περιπτύξεις, καὶ χειραφίαις, ὡς εἴθισται πάντοτε μετὰ τῶν παλαιῶν γνωστών καὶ δεδοκιμασμένων φίλων, ἐκίνησαν ὅπως ἐξέλθωσι τοῦ σταθμοῦ, ἡ ἐξοδὸς φράσσεται αἰφνης ὑπὸ νέας φουρνιᾶς κυριῶν καὶ κυρίων, οἵτινες εἶχον τὴν ἐξυπνάδα νὰ συνταξιδεύσωσιν ἐπὶ τούτῳ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀμαξοστοιχίας, μεθ' ἧς καὶ ὁ ἐπίσημος φίλος του. Ὅπως ἀνοίξῃ διόδον, ὁ ἀρχικαγκελλάριος ἠναγκάσθη νὰ λήξῃ καὶ αὐτῶν τὰς χεῖρας, χειρετῶν ἀνὰ ἓνα ἕνα σπτον χωριστὰ πρὸς μεγάλην ἀντιζηλίαν καὶ φθόνον τὸν ἐξώθεν ἀπὸ τοῦ ὁρῶντος σχεδὸν ἀνυμνεύοντων, οὓς μόλις ἤξιώσε βλέμματός, καὶ τούτου οὐχὶ πολὺ ἀπέχοντος τοῦ ἐμπαικτικοῦ.

### Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν λογοδοσιῶν του

Τῆς περιφρονήσεως ταύτης, ἣν ὁ ἀρχικαγκελλάριος τρέφει πρὸς πάντα τὸν λοιπὸν κόσμον, καὶ ἥτις δὲν ἀπέχει τοῦ αἰσθήματος τῆς μισανθρωπίας, ἐξαιρουμένων μόνον οἱ εὐνοούμενοί του, τούτέστιν οἱ τρισόλβιοι καλλιεργηταὶ τῶν κτημάτων του. Ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀφοσίωσίς του προβαίνει μέχρι τοσούτου, ὥστε νὰ τοῖς ὀφείλῃ κατ' ἔτος λογοδοσίαν τῶν πράξεών του, καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως εἰς ἣν ἐκάσποτε περιβάλλει τὸν κόσμον. Ἐφέτος τὴν λογοδοσίαν του ταύτην, ἐποίησεν ἀμέσως ἀφ' ἑξ ἑκαμῆς μετὰ τὸν Καλνὸκυ, κατὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τελεσθεῖσαν ἐορτὴν τοῦ θερισμοῦ ὑπὸ τῶν καλλιεργητῶν τῶν τεσσάρων Βισμαρκικῶν κτημάτων. Τὴν 5 ὥραν μ.μ. ἦσαν πάντες οὗτοι ἐπὶ ταῦτ' συνηγμένοι ἐντὸς ἀλωνίου, ὅτε ἐφάνη ὁ ἀρχικαγκελλάριος ἐφ' ἀμάξης, οἱ γεωργοὶ τῷ προσέφερον τέσσαρας ὑπερμεγέθεις στέφανους, ἀποτελούμενους ἐκ πάντων τῶν καρπῶν τῆς γῆς, γεωμῆλων, φασολίων, κρουμύων σκορδόδων, κολοκυθῶν κατλ. Ὁ ἀρχικαγκελλάριος κατήλθε τῆς ἀμάξης, ἔλαβε τὸ προσνεχθὲν αὐτῷ ποτήριον ζύθου καὶ ἀπήγειλεν εἰς τὸ περικυκλώσαν αὐτὸν πλῆθος τοῦ τὰ ἐξῆς: Βλέπω μετὰ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν ὅτι εἴθε ὅλοι εὐθύμοι καὶ εὐχαριστημένοι καὶ οἱ ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν δραστηριότητα ἣν ἀνεπτύξατε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔλεγον, ὅτι ἐφέτος ὁ θερισμὸς θὰ καταστραφῇ, καὶ ἐν τούτοις, ὑπῆρξε καλλίτερος παρ' ὅσον μᾶς ἐπετρέπετο νὰ ἐλπίζωμεν, μετὰ τόσον βαρὺν χειμῶνα καὶ ὑγρὸν θέρος. Ὁ χειμὼν εἰς ὅλους μᾶς ὑπῆρξε κακός, μᾶς ἦτο γρηπτό νὰ θάψωμεν τὸν γέρου μας αὐτοκράτορα, καὶ ὀλίγας σελήνας ἀργότερον τὸν υἱόν του, τὸν αὐτοκράτορά μας Φρειδερίκον. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰς σκοτεινὰς ταύτας ἡμέρας ἐπεφάνη καὶ ὁ ἥλιος, διὰ τοῦ ὑπερπράγματος δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ Γερμανοὶ νὰ ἐκνίσωμεν πρὸς τὸν αὐτοκράτορά μας Ρουλέλιμον τὸν Β'. ὁ ὁποῖος εἶνε στρατιώτης ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως εἰς τὰ πόδια καὶ χωρὶς ἀμφιβολίας θὰ τὸ δειξῇ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ στρατοῦ του, ἔάν κενεῖς ποτε ἐτόλμα νὰ κτυπήσῃ τὴν Γερμανίαν. Ἀλλὰ ὁ αὐτὸς

κράτωρ Γουλιέλμος ὁ Β'. ἀγαπᾷ τοὺς ὑπηκόους του πολὺ καὶ τὸ πᾶν θὰ πράξῃ ὅπως διατηρήσῃ τὴν εὐρίπληκτον διότι ἐκεῖνοι ἀπὸ ὑμᾶς, οἱ ὅποιοι ποδ 18 ἐτῶν ἔσταν μαζί μου εἰς τὴν Γαλλίαν, γνωρίζουν καλὰ τί θὰ εἴπῃ νὰ ἐκτρέψῃ κανεὶς τὴν ἐρετὴν τοῦ θεριμοῦ, ἐνῷ ὁ ἐχθρὸς εἶνε μέσα στὴν χώρα, διότι τίποτε δὲν μένει διὰ τὸν χωρικόν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν αὐτοκράτορά μας καὶ νὰ συνάξωμεν μὲ βροντοῦδὴ φωνήν: Ζήτω, καὶ πάλιν ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ μας». Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του καὶ εἶπε: «Τώρα πηγαίνετε καὶ σεῖς νὰ πῆτε ἐνῶ τὴν ἡμέραν μου!» ὅπερ καὶ ἐγένετο πᾶραυτα. Μετὰ τοῦτο διέταξε νὰ παραθέσῃαι τοῖς χωρικοῖς του ψιττά καὶ γεώμηλα καὶ ζυμαρικὰ καὶ ἀβήρους ζυθοῦς νὰ ρεῦσῃ, καὶ εἰτα ἤρξατο ὁ χορὸς διαρκέσας μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐπομένης πρωΐας.

### Ἐκείζει τὸ κρυφτό

Ἄλλ' ἐκεῖνους τοὺς ὁποίους πρίγκιπι ξεθεώνει εἶνε οἱ Βερολίνοι τοῦ, τῶν ὁποίων εἶνε τὸ προσφιλέστατον ἡμεῖς οἱ ἀγαπῶντες: μὲ αὐτοὺς παίξει κυριολεκτικῶς τὸ κρυφτό καὶ εἰς αὐτὰς ἐπὶ τὰς σοβαρωτάτας περιστάσεις. Δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ λησμονήσῃ τὸ παιγνίδι τὸ ὅποιον τοὺς ἐπαίξει κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπρόκειτο ἐν τῇ ἱστορικῇ λευκῇ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου βασιλικοῦ ἀνακτόρου νὰ ἀνακηρυχθῇ ἐπίσημως ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀνάρροσις τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, ἐνώπιον τῶν ὑποτελῶν ἡγεμόνων τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ τῶν μελῶν τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, συγκαληθέντων ἐκτάκτως ἐπὶ τούτῳ, ὡς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δυνάμεων. Ὁ καιρὸς ἦτον ἐκτάκτως λαμπρὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὴ δὲ πλῆθος παρατεταγμένον ὡς συνήθως εἰς δύο μακρὰς γραμμὰς ἐν τῇ «ὑποτάξις φιλίας» λεωφόρῳ, ἐνέμενε νὰ παραβῇ ἡ μακρὰ καὶ ἀτελείωτος σειρὰ τῶν ἀμαζῶν, ἡ κομίζουσα τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὴν Ἀνάκτορον. Πάντες ἦσαν ἀνυπόμονοι: νὰ ἴδωσι τότε θὰ διέλθῃ ἡ ἀμαζία τοῦ Βίσμαρκ, εἰς δὲν προηγουμένως ἐκτακτον ἐκπλήξιν, νὰ τὸν ξεχωρίζωσι ὅλησιν μὲ τὰς φωνὰς των. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἶνεν τῇ ἄκρῃ τῆς ἀνθρωπίνης ταύτης γραμμῆς ἰσχυροὶ ἐκζητῶν τὴν μετ' αὐτοὺς σειρὰν διὰ ζητωκραυγῶν ἐπαναληφθενομένων ἀδικητικῶς μέχρι τῆς ἑτέρας ἄκρας, καὶ οἱ πάντες ἀνέπνεον εὐχαριστημάτων, διότι ἤρχετο τέλος καὶ ὁ προσφιλέστατος Διέκριντο ἀμαζῶν ἡγεμονικῶς πολυτελεστάται καὶ ἐκπλήσσονται ἐκ τοῦ περιουσιακοῦ αὐτῆς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τῶν ἐμπροσθέν καὶ ὀπίσθεν ἀνὰ δύο ἰσχυρῶν χρυσοκεντήτων λακκάδων, φέρουσαι τοὺς βασιλεῖς τῆς Σαξωνίας καὶ Βυρτεμβέργης, τὸν ἀρκαδικὸν τῆς Βαυαρίας, τὸν Μέγαν Δούκα τῆς Σαξωνίας, τὸν πρίγκιπα τῆς Αἰππίας, τὸν Μέγαν Δούκα τῆς Βαδίας, ἀλλ' οὐδαὶ Βίσμαρκ ἐφαίνετο. Ὁ Βίσμαρκ ζυτωκραυγαὶ ζωηρότεροι τῶν προηγουμένων ἀνέστην ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας: οἱ πάντες ἐπίστευον, ὅτι τὴν φωνὴν ταύτην ἀναμνησθῶν ἦσαν ἐκεῖνοι, καὶ ἐξήκουον ἐν ἡμέρῃ πάντες τὰ μαυδιλικά (εἶνε καὶ τοῦτο μῶδα ἐν Βερολίνῳ): αἱ ζητω-

κραυγαὶ καθίστανται ὁλονέν βροντοδύστεραι, τὸ πλῆθος διασπᾷ τὰς τάξεις καὶ ὑπερέκω τῶν κεφαλῶν ἐφαίνετο μόνον θάλασσα κυμαίνουμένων εἰς τὸν κέρα λευκῶν ρινομήκτρων. Διέρχεται ἀμαζία φέουσα δύο στρατηγούς, ὧν ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ κρύσταξ καὶ ἀγένειος, ὡχρὸς καὶ κἀτιχνος, ὡς ἡ ἐπὶ τριήμερον νηστεύσασα Μαριάμ, ἀλλὰ λιγυρὸς καὶ εὐκαμπτος, μὲ μικροὺς μέλανας καὶ ζωηροτάτους ὀφθαλμούς, συγκαταρτύντος οὕτως εἰπεῖν ὅλην τοῦ λοιποῦ ὄργανοῦ τὴν ζωὴν ἦτον ἡ Μόλτκε, μειδιῶν ἐπιχαρίτως καὶ μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν πρὸς τὸ ἐπτοχμένον πως ὀπισθοχωροῦν πλῆθος: ὅχι, ὅτι τοῦτο δὲν ἀγαπᾷ ἐξ ἴσου καὶ τὸν μέγαν στρατηλάτην, ὁ ὁποῖος εἶνε μάλιστα τὸ κρυφὸ καμάρι του, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἐνώπιόν του τὸσον ἄτακτον, αὐτοῦ ὅστις τοὺς ἐδίδαξε τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν, ἥτις τόσας ἐπέφερε νίκας. Κωμικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν εὐπρεπῆ ἀμαζὶν τοῦ γηραιοῦ στρατηλάτου, εἰπαὶ ἑτέρα ἀμέσως ἐπομένη ἀγοραία ἀμαζία. Ἡ ὁ μόνος ἵππος, ἱσχυρὸς, γεραιὸς μόλις κατάρθων νὰ σῶσῃ τὴν ρυπαρὰν καὶ κεκλεισμένην ἐρμητικῶς ἀμαζίαν. Ἡκολούθησαν κατόπιν πολλαὶ πολυτελεῖς ἀμαζίαι, κομίζουσαι πρέσβεις, ἐκτάκτους ἀπειτακλήμενους αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων, ἰδιωτικὰ φέρουσαι κατηχητὰς: πανεπιστημίων, δημάρχους, μυστικοσυμβούλους κτλ., καὶ ἡ ὥρα τῆς τελετῆς ἐσήμερον καὶ παρελθὼν ἤδη πρὸ πολλοῦ καὶ οἱ προσκεκλημένοι ἤρξαντο νὰ ἀπέρχονται, ὅσοι δηλ. δὲν ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ προσκληθῶσι καὶ εἰς τὸ παρταθὲν μέγα ἐν ταῖς ἀνακτοροῖς γεῦμα, χωρὶς μέχρι τέλους οὔτε σκιά Βίσμαρκ νὰ φανῇ. Ἀλλὰ φανταζόμενοι ὅποια ὑπῆρχεν ἡ φουδρὰ τῶν Βερολινέων, ὅταν τὴν ἐπισύσαν ἠγγέλωνται ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ὅτι ἐν τῇ ἡμέρῃς ἐπομένη τῇ τοῦ Μόλτκε ἀμαζίᾳ, τῇ ρυπαρᾷ ἐκείνῃ καὶ σιχαμένῃ, εὐρίσκατο ἐγκεκλεισμένος ὁ... πρίγκιψ Βίσμαρκ.

### Ἡ εὐλικρινεία του

Ὡς διπλωμάτης ἐκ φύσεως ὁ δογματικὸς ἀλλότριος δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἦν ποτὶ τοῦ νὰ εὐλικρινέσῃ, ἀλλ' ὅταν εἶνε, ἐκπλήσσει τὴν ἀτίμην διὰ τῆς εὐλικρινείας του. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι κατὰ τὸ 1849, ὁ τότε κ. Βίσμαρκ, ὁ ἑκτοτε, μετ' ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου μαχτηρίας τοῦ ἡμερολογίου τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν βυσσοδομήσας τὴν ὑποδουλοῦσιν τῶν λοιπῶν γερμανικῶν κρατιδίων ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Χρυσῶν τῆς Πρωσίας, εἶπε τὰ ἑξῆς ἐν τῷ πρωσικῷ κοινοβουλίῳ: «Ὁ πρωσικὸς στρατὸς δὲν αἰσθάνεται κανένα πρίγκιπον ἐνθουσιασμῶν. Εἶνε εὐχαριστημένους μὲ τὸ ὄνομα τῆς Πρωσίας. Αἱ στρατιᾶ αὐταὶ ἀκολουθοῦσι τὴν μελανίλευκον σημαίαν, οὐχὶ τὴν πρῆκτον. Ὑπὸ τὴν μελανίλευκον ἡ σημαία μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Πρὸ αὐτοῖς εἶνε οἱ ἄλλοι τοῦ πρωσικοῦ ὄνομα προσφιλεῖς, ἀλλὰ κανένα πρῶτον στρατιώτην δὲν ἐκείνην ἀνέμεινε ὡς πρῶτον στρατιώτην».

τοῦ γερμανοῦ» Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶπε τὰ ἑξῆς: Θέλουσι μὲ πάντα τρόπον νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τὴν Πρωσσίαν νὰ παίξῃ ἐν Γερμανίᾳ τὸ μέρος, ὅπερ ἐπαιζεν ἐν Ἰταλίᾳ τὸ Πεδεμόντιον, καὶ νὰ μᾶς φέρωσιν εἰς τὴν θέσιν περιήχθη ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος, πρὸ τῆς παρὰ τὴν Ναβάραν μάχης, ὅτε ἡ μὲν νίκη ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν κατὰ λυσιν τῆς μοναρχίας, ἡ δὲ ἥττα ἐπονείδιστον εἰρήνην». Ὅτε κατὰ τὸ 1852 ἀπεστάλη ὡς διάδοχος τοῦ κόμητος Δούν, ἀντιπρόσωπος τῆς Πρωσίας, εἰς τὴν ἐν Φραγκφούρτῃ Δίαιταν, ἠρωτήθη ὑπὸ τινος κυρίας τῆς Φραγκφουρτιανῆς κοινωνίας, διατί ὁ κόμης Δούν ἐζήτησε νὰ ἀπέλθῃ, ὁ δὲ κ. Βίσμαρκ ἀπήντησεν, ὅτι εἰς ἐπιμελὲς καὶ φίλεργον ἀνθρώπου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εὕρισκῃ εὐχαρίστησιν εἰς τὸ ἔδωχαι σὺ μὲρ καὶ εἰς τὸ μάταιον τῶν ἐργασιῶν τοῦ συμβουλίου τῆς δημοσπονδίας. Ἐρωτηθεὶς διατί τότε, ἀφ' οὗ τὰ πράγματα ἔχουσιν ὅπως αὐτὸς ἀρέσκειται νὰ τὰ παριστάνῃ, ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ ὁ ἴδιος, ἀπεκρίθη, ὅτι καθ' ὅλον τοῦ βίον ὑπῆρξε μέγας τεμπέλης, καὶ διὸ δὲν ἔαμνε τίποτε ἄλλο παρὰ μὲ τὸ τουφέκι ἔς τὸν ὦμον νὰ γυρίζῃ μέσα ἔς τοὺς ἀγροῦς, καὶ αὐτὸ νομίζει, ὅτι καὶ ἐκεῖ πολὺ καλὰ δύναται νὰ τὸ κάμῃ.

### Τοιοῦτος τις εἶνε

Κατὰ μίαν ἐλαχίστην βεβηλῶς τῶν πτυχῶν τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ὁ μὴ ἐπὶ ματαίῳ φέρων τὸν τίτλον «σιδηροῦς», ὅστις τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἀνεστάτωσε τὴν Γερμανίαν ἄπασαν καὶ κατέπληξε τὴν ὑφήλιον διὰ τῆς ἀνηκούστου τόλμης του καὶ τῆς μοναδικῆς παντοδυναμίας του. Ὁ ἀναγινώσκων ἐπισταμένως καὶ λεπτομερῶς τὸν βίον τοῦ δαιμονίου τούτου ἀνθρώπου, εἶνε ἄδύνατον νὰ εὕρῃ πράξιν του ἢ διαζήτησιν τοῦ δυνάμενον καὶ καθ' ὑπόθεσιν νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸ περιώνυμον ἔγγραφον ὅπερ ἀπέστειλε τελευταίως πρὸς τὸν πειθήμενον ἀποκράτορά του καὶ δι' οὗ ἔχεται τὴν καταδύωσιν τοῦ πρῶτον καθηγητοῦ τοῦ διεθνούς δικαίου Γκέρκεν τοῦ παραδόντος εἰς δημοσίευσιν ἐν τῇ «Γερμανικῇ Ἐπιθεωρήσει» τὸ πολὺκροτον ἡμερολόγιον τοῦ Φρειδερίκου Γ'. Ὁ ἀνὴρ ὁ ὅποιος καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ μίαν καὶ μόνην ἔσχεν ἀρχὴν σταθερὰν καὶ ἀμετάκλητον, τὴν διακωμωδῆσαι καὶ ἐξαθεύειν πάντος συνταγματικοῦ καὶ φιλελευθέρου θεσμοῦ. ὁ ὅποιος κατέπνιξε ἐν τῷ σπέρματι πᾶσαν κοινωνιστικὴν κίνησιν διὰ τὸν σοσιαλιστικὸν αὐτοῦ νόμον καὶ ἐξεμυθένισεν ἐν πρὸς ἐν πάντα τὰ διαδεχθέντα ἀλλήλα πρῶσι καὶ γερμανικὰ κοινοβουλία, συγκυβερνήτας ἐν αὐτῷ πᾶσαν εὐθύναν καὶ πάντα ἐλεγχον καὶ πᾶσαν δυνάμιν, ἀποδείξας ἀσυμμάχιστον πρὸς τὴν ιδεάν τῆς μοναρχίας τὸ κοινοβουλευτικὸν πολιτεύμα καὶ ἀναπαύσας ὑπὲρ τὴν σιμλίαν τῆς συνταγματικότητος ἐν πλήρει ἰσχύϊ αὐτοῦ, ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶδεν αἰφνης περὶ θυμῶς τοῦ βίου του ἅπαν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο διαστρέφειν ἐν θεμελίῳ καὶ ἀπειλούμενον νὰ ἐξαφανισθῇ ὡς ταχά. Ἦγεμὼν, περὶ οὗ ὑπῆρχε μόνον γυναικὶν τι προκείμενον καὶ ἀόριστον

ἐκυκλοφόρου ὑποκόφως ιδεᾶι ὡς περὶ πρωτοφανοῦς καὶ ἐκτάκτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν λαῶν προσωπικότητος, ἀλλὰ τὸν ὅποιον αὐτὸς πολὺ καλὰ εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὀφρανηθῇ, διὰ τῆς ὀφρητικῆς του ἐκείνης δυνάμεως, τῆς υπερβαίνουσας καὶ αὐτὴν τὴν παροιμιώδη τοῦ κυνὸς, ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐπρόκειτο νὰ ἀνέλθῃ τὸν ὀρόνον. Κίνδυνος μέγας ἐπικυβεῖτο. Ἐλ- τυχῶς καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἡ τύχη, ἡ ὁποία ἀλ- λως τε οὐδέποτε τὸν ἐγκατέλειπεν, ἡ αὐτὴ ἐκείνη τύχη ἡ πρὸ ἐξαετίας ἀπαλλάξασα αὐτὸν ἀπροσδο- κήτως τοῦ ἐπικινδυνωτέρου τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ ἐγθρῶν, τοῦ μεγάλου Γαμβέττα, ἤλθε καὶ τὴν φορὰν ταύτην εἰς βοήθειάν του, καὶ ὑποῦλος σκόλης κατέ- φαγε, μετὰ τρίμηνον βασιλείαν, τὴν εὐγενῆ μέγαν χιμαρικότητα ἐκείνην ὑπαρξίν. Ἐτρίψεν ἐκ κούριας χάρας τὰς χεῖρας, ὑποθέσας πάντα κίνδυνον πλέον ἀποσκορακισθέντα διὰ τῆς εἰς τὸν ὀρόνον ἀνόδου ἡγε- μόνος συντηρητικωτέρου καὶ ἀπολυταρχικωτέρου καὶ μόνος συντηρητικωτέρου καὶ ἀπολυταρχικωτέρου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ἀλλ' ἤπατάτο. Τὸ μόνον μέτρον αὐτοῦ ἔσχε καιρὸν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου νὰ λάβῃ ὁ ἡγεμὼν ἐκείνος, νὰ στείλῃ δὴλ. εἰς κόρακας τὸν ἐπὶ δεκαετίαν πανίσχυρον ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν, τὸν κ. Πούτκαμερ, τὴν ζωντανὴν ταύτην ἐνσάρκωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ὀρχηκαγελ- λαρίου, τὸ μέτρον τοῦτο, ἱκανὸν νὰ χαρακτηρίσῃ ὁλόκληρον βασιλείαν, δὲν ἔλειψε ν' ἀποφέρῃ τὸς καρπούς του, καὶ ἀκατάσχετον ρεύμα φιλελευθέρων ιδεῶν συνεκίνησεν αἰφνης σύμπασαν τὴν Γερμανίαν. καὶ τὸ ρεῦμα τοῦτο δὲν διεκόπη διὰ τοῦ θανάτου του ἐκείνου. Οἱ προοδευτικοὶ καὶ οἱ φιλελευθεροὶ φ- κοινοποιήθησαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀρπάσαντες πάσαν τὴν σιμλίαν, ἥτις ἠπειλεῖτο νὰ συγκατέλθῃ μετ' ἐ- κείνου εἰς τὸν τάφον, καὶ ἀναπαύσαντες αὐτὴν ἀν- πλέον φρεσολογιῶν καὶ ὑπεκρυφῶν ὡς πρότερον. Ἐ- χεται τέλος εἰς ρῶς τὸ πολὺκροτον ἡμερολόγιον, ἐν τῷ ὅποιῳ ὁ φιλελευθερὸς καὶ προοδευτικὸς ἀποκρί- τωρ, δὲν εἶνε πλέον ὄναρ ἢ ιδέα, ἐν τῷ ἐγκρατίῳ τωρ, δὲν εἶνε πλέον ὄναρ ἢ ιδέα, ἀλλὰ λαμβάνει σάρκα μόνον τινὸν σχηματισθεῖσα, ἀλλὰ λαμβάνει σάρκα καὶ ὅσα καὶ μαρτυρεῖ εἰς τὸν κόσμον τὴν ἡ Γερμα- νία ἐν αὐτῷ ἔκλυσε καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἀπόλεσεν. Ἐν αὐτῷ ἡ προσωπικότης αὐτοῦ, ζωντανὴ πλέον, χειροπιαστή, περιβάλλεται δι' αἰγλῆς καὶ λαμπρᾶς πρωτοφανοῦς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ ἡρώϊσμός καὶ ἡ ἐλευθε- ροσύνη αὐτοῦ ἀναμνησθεῖται τὸν ἱαλλενσταῖν τὸν ἐνδόξων ὑπὲρ τῆς γερμανικῆς ἐλευθερίας πολέμου, ἡ δὲ εὐγενὴς μεγαλυχία του τὸν Ἀυλάτον, ἡ ἀποραπιστικωτέρως καὶ ἥττον σκαπτικῶς τοῦ τείν- ταιον, ἀναζητούντος πέραν τοῦ οὐχὶ τὸν Θεόν, εἰς ἐν- πιστάτοις ἀναγνώστας, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἀπο- στήλην, ἀλλὰ τοὺς ἀνδράς, οἱ ὅποιοι θά σμερ- νασθῶσι μετ' αὐτοῦ μίαν ἡμέραν καὶ οἱ ὅποιοι θά ἰ- σαν λέγει. ἀλλ' ἀκριβεῖς διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τὰ ἡ- παυδῆμαι μετὰ διπλασίας χαρᾶς, διότι πρὸ ὅ- ρου δυσχερεῖας ἐπὶ ἑτοιμῶς νὰ ἐπιθυμῶμεν καὶ διότι ἀισθάνομαι ὅτι δὲν γοῖ ἐλλείπει τὸ ἀνα- κλιν θάρρος νὰ προδῶ στερεῶς καὶ ἀποκατασταθῶ πρὸς τὸ ἔργον, καὶ τέλος, διότι ἐμὶ πεπεισμένος ἐσ- τὶν εἰς μὲτην ἐκλήθην ἐπανειληγμένως μετὰ

καὶ 40 ἐτῶν νὰ ἀτενίσω πρὸς τὰ δυσχερέστατα καθήκοντα καὶ ν' ἀντιμετωπίσω τοὺς συμπαρομαρτοῦντας κινδύνους. Δι' πολυχρόνιοι ἐλπίδες τῶν πατέρων μας, τὰ ὄνειρα τῶν Γερμανικῶν ποιήσεων συνέπληρώθησαν, καὶ ἀπηλλογμένον τῆς σκωρίας τῆς ἀγίας ρωμαϊκῆς στεριότητος, ἀνατέλλει νέον, μετερρυθμισμένον τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη βασιλείον, ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ κατὰ τὰς χιλιετίες προσδοκίας ἀπὸ τῆς 60ετοῦς νυκτός.» Καὶ περαιτέρω: ἔτι «Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην ἔργον εἶναι ἡ λύσις τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων τὰ ὅποια θὰ μελετήσω κατὰ βῆθος». Περαιτέρω ἔτι: «Ἰδοὺ, θὰ εὐρεθῶσι ν οἱ ἀνδρες οἵτινες με εὐθὺ ὄμμα θὰ δυνθῶσι νὰ ἀνακηρύξωσι τὰς ἀληθείς· ἀρχὰς καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ ἐπιτεχθέντα ἀποτελέσματα:» Κατωτέρω: «Ἀμφιβάλλω εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς φιλελευθέρως ἀναδιοργανώσεως τοῦ Κράτους, καὶ πιστεύω μάλ' ὅτι νέα ἐποχὴ, ἥτις ἀ π' ἐμ. οὐ θέλει ἀρχίσει, θὰ ἐγκαινίσῃ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον. Ἡ πείρα τὴν ὁποῖαν ἀπὸ δεκαετίας συνήθροισα, δὲν ἐκτῆθη ἐπὶ ματαίῳ. Ἐν τῇ νῦν πλέον ἡνωμένῳ ἔθνει θὰ εὐρὼ ἰσχυρὸν στήριγμα τῶν ἰδεῶν μου, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐγώ εἰμαι ὁ πρῶτος ἡγεμὼν ὅστις θὰ παρουσιασθῇ πρὸ τοῦ λαοῦ τοῦ τιμῆς καὶ ἀνεν ὑπισθοβουλίας τινὸς προσκεκολλημένος εἰς τοὺς συνταγματικ. οὐδεσμούς.» Κατωτέρω: «Δὲν φέρω ἐν ἐμοὶ αἰσθήματα μίσους κατὰ τῶν Γάλλων, ἀλλ' ἐπ' ἐναντίας, τάσεις πρὸς συμβιβασμὸν καὶ συμφιλίωσιν.» Ἐν δὲ τῇ ταυτοχρόνως ἐκδοθείσῃ περιγραφῇ τῆς κατὰ τὸ 1866 πρὸ τῆς Καὶνιγράφτ μάχης, ἔγραψαν ὁ εὐγενὴς ἡγεμὼν τὰ ἑξῆς: «Ὁ πόλεμος εἶναι τι φρικαλέον, ἐκεῖνος ὁ ὅποιος, καθήμενος ἐν τῇ γραφείῳ του, διὰ μιᾶς μονοκονδυλίας προκαλεῖ πόλεμον, δὲν προαισθάνετε βεβαίως κατ' οὐδένα τρόπον πάντα τὰ δεινὰ ἅτινα ἀπολύει κατὰ δύο χωρῶν.» Ἡ αἰὼν αὕτη ἦτο πολὺ θεσπεσία, πολὺ μεγαλοπρεπὴς, ἀλλὰ καὶ πολὺ περισσοτέρως καὶ ροδωτοτέρως ἐνέχυρα κινδύνους ἢ ὥστε νὰ ἐπετρέπετο νὰ μείνῃ ἐπὶ μακρότερον ὀρθία· ἔπρεπε πᾶσαν διὰ ἰσχυροῦ λακτισματος νὰ καταπέσῃ, καὶ οὐ μόνον νὰ καταπέσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ κυλισθῇ ἐν τῷ βορρῶνι ἐξαφανισθῇ ἐν τῇ λάσπῃ, καὶ τοῦτο εὐθὺς, ἀνεν δισταγμοῦ. Ὁ σιδηρὸς ἀνὴρ δὲν διστάζει, ἀμέσως ἐν τῇ ἀρχῇ ὅτι τοῦ περιωνύμου ἐγγράφου του νὰ προσκολλήσῃ τὸ φοβερότατον σείγμα, ὅπερ δύναται ποτε νὰ ρυπάνῃ τὸ μέτωπον ἀπλοῦ ἰδιώτου, κατὰ μοῖρῶνα δὲ λόγον ἡγεμῶνος θεωρουμένου παρὰ πάντων ὡς ἡ ἐνσάρκωσις ταῖς πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀρσενώσεως· ὁ Θεωρῶ, λέγει, τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο ὡς μὴ γινώσκον. Ἡ Α. Μεγαλειότης δὲ ποτε ὁ διὰ τοῦτο διστάσει κατὰ τὸ 1870 ἐκτός τῶν πολιτικῶν διαπραγματεύσεων καὶ δὲν ἔδυνάτο ἐπομένως νὰ ἔχῃ ἀπαρτῆς καὶ αὐθιγὰς ἐπὶ τῶν γεγονότων πληροφορίας. Δὲν εἶχον τὴν ἀδελφὴν παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ συζητῇ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα μετὰ τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς ὕψιότητος, διότι ἡ Α. Μ. ἐροῦντο ἀδυνατεῖν πρὸς τὴν ὑπὸ Γαλλικῶν συμπαθειῶν ἐμπερικυκλωμένη Ἀγγλικὴν αὐλὴν, ἡρ' ἑτέρου δὲ βλάστην τῶν σχέσεων καὶ πρὸς τὰ Γερμανικὰ ὁμόσπονδα κράτη, ὅθεν καὶ τῶν

ὑπεράγαν τολμηρῶν σχεδίων καὶ τῆς βιαιότητος τῶν μέσων ἅτινα συνεβούλευον τῇ Α. Β. ὑψηλότητι ἀμφιβόλου ἡξίας πολιτικοὶ σύμβουλοι! Μὲ ἄλλας λέξεις, ἰδοὺ ποῦ ὅτω προσδευτικοί! Ἐν τούτῳ, καὶ μόνον ἐν τούτῳ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἡ σημασία καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ πραξικοπήματος τούτου τοῦ ἀρχικαγγελαρίου, τὸ ὅποιον συνετάραξε πάντα τὰ πνεύματα καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ὑπαδῶν του, καὶ τὸ ὅποιον μέλλει ἴσως νὰ ἔχῃ συνέχειαν εἰς τὴν προσεχῇ δίκην τοῦ Γκέφκεν, ἀναμνησκούσαν τὴν πρὸ Ἰουστίας περιώνυμον τοῦ Ἀρνίμ. Καὶ ὥσάν νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο, ἀναγκάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ θρόνου του νὰ ὑπογράψῃ τὸ φοβερόν τοῦτο ἀνάθεμα κατὰ τῆς μνήμης τοῦ πατρὸς! Ἡ γενικὴ δημοῦ πεποιθήσις εἶναι, ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ὁ ἀρχικαγγελάριος προσέβη κατὰ πολὺ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, καὶ ὅτι ἐσήμηνεν ἴσως ἤδη ἡ ὥρα, καθ' ἣν πραγματοποιηθήσεται ὅ,τι ἡ ἰδία ἐν τῇ Ράϊχσταγ εἶχε ποτὶ προαναγγελεῖ: Ὅθ' τελειώσω μὲ μίαν μεγάλην βλακείαν! Κ. Ν.

## ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΝΑΥΑΡΧΟΙ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΛΟΙΑΡΧΟΙ

(Ἀναμνήσεις καὶ ἐπανερθώσεις)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ὁ Μοντεσκιέ λέγει, ὅτι εἰάν θέλῃς νὰ ἐννοήσῃς ὅτι ἔθνος τι δὲν εἶνε ὕγιες, παρκατήρῃσον τὶ θαυμάζει, καὶ εἰάν κατατρίβῃται καὶ ἐκπλησθῇ διὰ τὰ μικρὰ καὶ δευτερεύοντα, εἶνε γνῶρισμα, ὅτι τὸ ἔθνος ἐκεῖνο εἶνε σεσηπὸς καὶ ἄρρωστον. Πρὸ πεντηκονταετίας ὅμως, ὅτε τὸ ἔθνος τὸ ἐλληνικόν, δὲν ἦτο ἄρρωστον καὶ σεσηπὸς, ὁ Μισούλης, ὁ Σαχτούρης, ὁ Ἀνδρουτσός, ὁ Ἀπ. σόλης καὶ ὁ Κανάρης, οἵτινες συνέταξαν τὸ Ναυτικὸν Μητρώον κατὰ τὸ 1833, τὰ πυρπολιστικὰ ἔργα, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἐμπρησμὸν πλοίων ἐχθρικῶν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, εὐρισκομένων ἐν λιμένι, δὲν περιφρονεῖ μὲν αὐτὰ ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ, ὡς ἀνάξια λόγου, ἀλλὰ καὶ δὲν θεωρεῖ αὐτὰ ὡς πρώτης ποιότητος πυρπολιστικὰ ἔργα. Καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖται διάκρισιν ἐν τῷ μητρώῳ, αὐ δεινὰ πυρπολιστῆς κατὰ τὸ ἔτος δεῖνα ἐνέπρησεν εἰς τὸν λιμένα δεῖνα ἐν ἐχθρικῶν πλοίων ἀρραγμένον, καὶ αὐ δεινὰ πυρπολιστῆς κατὰ τὴν δεῖνα ναυμαχίαν ἐνέπρησεν ἐχθρικῶν πλοίων. Θέλουσα νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἄλλην σημασίαν ἔχει ἡ πυρπολιστικὴ πλοία ἐχθρικοῦ ἡγυροβολημένου ἐν καταστάσει παθητικῇ, καὶ ἄλλην σημασίαν ἡ πυρπολιστικὴ πλοία ἐχθρικοῦ ἐπὶ τῶν ἰστίων ἐκ παρατάξεως. Ἐκ τούτου ἐπιταί, ὅτι τὰ πυρπολιστικὰ ἔργα τοῦ Κανάρη, πλὴν ἐκείνου τῆς 6 αὐγούστου τοῦ 1821 πρὸς τὴν Σχάμον, δὲν εἶνε πρώτης ποιότητος καὶ ὑπεράνθρωπα, ἔρα οὐδὲ ἡρωικά, ἀλλὰ ποσότητος ἔργα, ἥτοι ὁ Κανάρης εὗρεν εὐκαιρίαν ἐξαιρετι-



κῶς εἰς μέρη εὐκολα τῶν ἐχθρῶν ἀργούντων καὶ ἔκαυσε περισσότερα καὶ ὀλοκληρίαν σκάφη ἀπὸ τοὺς ἄλλους πυρπολιστάς. Ὁ ἴδιος γνωρίζων ὅσα οἱ πυρπολισταὶ τῆς Ὑδρας ἐπραξαν κατὰ τὸν ἀγῶνα, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται, ἦτο μέτριος, καὶ πᾶν ἄλλο ἱσχυρίζετο ἢ ὅτι αὐτὸς καὶ μόνος ἦτο ὁ πνέων πῦρ καὶ σίδηρον, ὁ πατὼν τοὺς πόντους καὶ ἐκ παραλλήλου μετὰ τοῦ Μισοῦλη βλίνων, καὶ ὁ ἱσχυρίζεται ὁ θαυμαστάς αὐτοῦ, συνεργάτης ὤμων. Ἡ ἐπίσημος ναυτικὴ ἱστορία, ἡ ἀφορῶσα τὰ ναυτικὰ πολεμικὰ ἔργα κατὰ τὴν Ἐπαναστάσιν, εἶνε συνοπτικῶς συντεταγμένη πρὸ πεντηκονταετίας ἐν τῷ ναυτικῷ μητρώῳ καὶ εὐρίσκεται ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν ὑπάρχουσι καὶ ἀρκετὰ ἡμερολόγια· λείπει μόνον ὁ ἱστορικός, ὁ φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ ὁ πλούσιος, διότι πρέπει νὰ ἔχη χρήμα ἀφθονον διὰ νὰ ἔχη ἀπόλυτον ἡμερίαν καὶ γαλήνην, διὰ νὰ συγγράψῃ αὐτὴν λεπτομερῶς. Εἰς πόσας πλάνας καὶ ἀπάτας ὑπόκεινται οἱ λαοὶ, ἐπισημότατα μαρτυροῦσι τὰ ἐσχάτως δημοσιευθέντα ἡμερολόγια τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου. Καὶ ἡ ἀμερόληπτος καὶ ἀπαθὴς συγγραφή τῶν ναυτικῶν ἀγῶνων κατὰ τὴν Ἐπαναστάσιν τοῦ 1821 θὰ φέρῃ ἀρκετοὺς εἰς τὴν πραγματικὴν θέσιν αὐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1823, ὁ κατὰ τῶν Τούρκων ναυτικὸς ἀγὼν, διεξήγετο οὐχὶ κατ' αὐτῶν ἰδίως, ἀλλὰ κατὰ τῶν διαφόρων εὐρωπαϊῶν τοχοδιωκτῶν, οἵτινες ἐπέβαινον ἐκαστοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου. Ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν αὐτοὺς νὰ ρίπτωσι τὰς λέμβους πλήρεις ἀνδρῶν ἐνόπλων καὶ νὰ ἐπιτίθενται τῶν πυρπολικῶν ὅπως κυριεύσωσιν αὐτά. Ἐδίδαξαν αὐτοὺς νὰ ρίπτωσι καὶ πυρπολικά κατὰ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ἐδίδαξαν ὅτι ὀφείλουσι τὰ πλοῖα νὰ ἐφοδιασθῶσι δι' ἀντλίων πολλὰν πρὸς ταχέαν καταστολὴν τοῦ πυρὸς ἂν διεδίδετο. Τίς ἀνέλαβε τὸν δεινὸν τοῦτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων ἢ αἱ ναυτικαὶ μοῖραι τῆς Ὑδρας καὶ οἱ πυρπολισταὶ αὐτῆς; Κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀργολικοῦ ὁ πυρπολιστὴς Πιππῖνος ἐπέπιπτε ἐχθρικοῦ βρικίου καὶ ἀνέφλεγεν αὐτὸ κατὰ τὸ ἥμισυ σθεσθέν, ἀπομακρυνόμενος δ' αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἀμυνθῇ γενναίως κατὰ τῶν ἐπιτεθεισῶν αὐτοῦ ἐχθρικῶν λέμβων καὶ οὕτω νὰ σωθῇ ἀπὸ ἐφόνευσεν ἀρκετούς. Κατὰ τὸ 1823, παρὰ τὸν Ἀθῶνα, διέδωκε τὸ πῦρ εἰς ἐχθρικὴν φεργάταν σθεσθέν. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Γέροντα, τὸ 1824 ἐτραυματίσθη βαρέως. Κατὰ τὸ 1825 ἦτο εἰς τῶν πέντε πυρπολιστῶν τῶν ἐμπρησάντων τὸν ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὸν στόλον ἐξ εικοσιεννέα πλοίων, ἦτοι μίᾳς φεργάτας τῶν 54 πυροβόλων, τεσσάρων κορβετῶν τῶν 32, καὶ εικοσιτεσσάρων μυδρομῶν τῶν 20 καὶ τῶν 18 ἦτοι δύναμιν φοβεράν φέρουσαν 600 πυροβόλα. Ἰδοὺ λοιπόν, ὅτι καὶ ὁ Πιππῖνος ἔκαυσε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ μεριδίον τοῦ ἐξ πλοῖα ἐχθρικά, φέροντα πλέον τῶν ἑκατὸν πυροβόλων καὶ ἐπτακοσίων ἀνδρας. Τὰ ἐξ αὐτὰ πλοῖα κατασκευάζουσι δύο δίκροτα. Ἀρξ καὶ ὁ Πιππῖνος ἔκαυσεν ἐν ὁρμῇ ὅσα καὶ ὁ Κανάρης ἐχθρικά πλοῖα. Ὁ Κανάρης τὰ ἔκαυσε τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Ἐπανστασεως τὴν νύκτα ἀγκυροβολη-

δ Πιππῖνος τὰ ἔκαυσε τὸ πέμπτον ἔτος τῆς Ἐπανστασεως, τὴν ἡμέραν, ἀγκυροβλημένα ὑπερασπιζόμενος ὑπὸ τῆς μόρας τοῦ Μισοῦλη, ἐνῷ τὸ φρούριον τῆς Μεθώνης ἐνήργει πῦρ ζωηρόν, τὸ ὁποῖον ἀντινάχθη κατὰ μέγα μέρος μετὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Ὡστε τὸ ἐν Μεθώνῃ πυρπολιστικὸν ἔργον εἶνε ποιότητος ἀνωτέρας ἢ τὰ ἐν Χίῳ καὶ Τενέδῳ, διότι ἐπετελέσθη τὴν ἡμέραν καὶ διὰ τῆς ἐλληνικῆς σημαίας.

Τὸ 1822 ὁ πυρπολιστὴς Θεόδωρος Τζιρεμέσι συνέλαθεν αὐστριακὸν φορτηγὸν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀργολικοῦ, ὅπῃ μετέβαινε νὰ τροφοδοτήσῃ τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου. Τὸ 1824 ὁ πυρπολιστὴς Δ. Τσάπλης ἐγγὺς νὰ διαδόσῃ τὸ πῦρ εἰς ἐχθρικὴν φεργάταν, ἐκῇ σθεσρῶς ἐνεκα ἀναφλέξεως αἰφνιδίας τοῦ πυρπολικοῦ αὐτοῦ, ἐνῷ κατὰ τὸ 1825 ἦτο εἰς ἐκ τῶν πέντε πυρπολιστῶν τῶν ἐμπρησάντων τὸν ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὸν στόλον. Ἰδοὺ καὶ ὁ πυρπολιστὴς Δ. Τσάπλης ὅτι κέντηται ἴσους τῷ Κανάρῃ ἀγῶνας.

Κατὰ τὸ 1824 ὁ πυρπολιστὴς Γ. Βατικιώτης κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σάμου ἐνέπρησεν ἐχθρικὴν κορβεταν, ἐνῷ ταυτοχρόνως ὁ πυρπολιστὴς Δ. Ραφχλιάς ἔτιραν. Κατὰ τὸ 1824 κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Γέροντα, ὁ πυρπολιστὴς Γ. Θεογάρης ἐνέπρησε τὴν ναυαρχίδα τοῦ στόλου τῆς Τύνιδος μετὰ τετρακοσίων στρατιωτῶν μετὰ ἀγῶνα δεινόν, κατὰ τῶν ἐχθρικῶν λέμβων τῶν ἐπιτεθεισῶν πρὸς κυρίευσιν τοῦ πυρπολικοῦ του, καὶ ἐνῆντιον φοβεροῦ πυρὸς τῆς ναυαρχίδος, κυβερνωμένης ἀπὸ τὸν ἐξοχώτερον ἀξιωματικὸν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἡ παρουσία τοῦ ὁποίου ἔφερε τὸν Ἑλληνικὸν στόλον εἰς ἀμύχην. Ὁ πυρπολιστὴς πληγωμένος τὸν πόδα, καὶ ἀπολέσας τὸ ἥμισυ τοῦ πληρώματος ἐσώθη καλυμβὼν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοῦ Μισοῦλη. Ἰδοὺ διὰ τοῦ θαυμαστάς ἡρωϊκῶν ἔργων καὶ δραματικῶν σκηνῶν, θέμα παρουσιαζόν εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὰ ἐνστικτα φύλῃς ἱσχυρὰς καὶ καρτερικῆς, διὰ νὰ λαβῶσιν αὐτὸ ὑπὸ μελέτην, καὶ ἐξαντλήσωσι τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας αὐτῶν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς γραφίδος. Ὁ πυρπολιστὴς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1824 τὸν Σεπτέμβριον μῆνα διέδωκε τὸ πῦρ εἰς ἐχθρικὴν φεργάταν παρὰ τὴν Μιτυλήνην.

Τὸ 1824 κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Γέροντα ὁ πυρπολιστὴς Ἰωάννης Ματρώζος διέδωκε τὸ πῦρ κατ' ἐχθρικοῦ βρικίου, τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους παρὰ τὴν Κάσον διέδωκε τὸ πῦρ κατ' ἐτέρο βρικίου. Τὸν Μάιον τοῦ 1825 παρὰ τὸν Κηφηρέα ἐνέπρησεν ἐχθρικὸν δίκροτον ἐν μέσῳ πυρὸς φοβεροῦ, καὶ μετ' ἀποπείρας τῶν ἐχθρικῶν λέμβων πρὸς κυρίευσιν τοῦ πυρπολικοῦ του, ἀπὸ ἀπώλεσεν ἀρκετοῦ ἐκ τοῦ πληρώματος. Τὴν νίκην τοῦ Κηφηρέως καὶ τὴν τῆς Μεθώνης ταυτοχρόνως σχεδὸν γενομένης ὅτε τὰ μεγάλα ἔργα ἐξετιμῶντο, ἐσπύσε νὰ πνηγυρίσῃ ἐν Μεσολογίῳ ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης ὅπως ἐξάρῃ τὸ πεπτωκὸς φρόνημα τοῦ Ἑθνους, τὸ ὁποῖον ἀσπαίρον ὑπὸ τοῦ πόδα τοῦ Ἰβράιμ ἀνιστηλώθῃ ὑπὲρ τοὺς χιλίους πεντακοσίους ναύτας καὶ στρατιώτας ἀπωλέσθησαν ἐκ τῶν δύο πυρπο-



ληθέντων πλοίων ἐκτὸς ἐνὸς ναυαγήσαντος ἐν Σύρῳ, καὶ ἄφρονον ὕλικόν πολέμου, πυροβολικὸν ἀποβατικὸν καὶ σχεδία δι' ἀπόβασιν εἰς Μεσολόγγιον. Καὶ κατόπιν τούτων ἀντὶ σεβασμοῦ ὑβρίζονται οἱ διαπράξαντες τὰ τοιαῦτα ἀδικαλείπτως διὰ σκανδαλωδεστάτων παρεξηγήσεων τῆς ναυτικῆς ιστορίας. Ὁ πυρπολιστὴς Ἰωάννης Ματρώζος κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος τὸν Δεκέμβριον μῆνα καταδιώκων μεταξὺ Ταϊνάρου καὶ Κρήτης ἐχθρικὸν δίκροτον, ἐνῷ ἦτοιμάζετο νὰ θέσῃ τὸ πῦρ, ἐφρονεῖτο ὑπὸ σφαίρας πυροβόλου, ἀποκοπέσσης τῆς κεφαλῆς του. Ἀναπαύεται ἄγνωστος, ἀμνημόνευτος, τὸ ἀστροπελίκι τῶν πυρπολιστῶν, φέρων ὡς σάβανον τὴν ἐθνικὴν σημαίαν αἶν βένθεσιν ἄλδς παρὰ πατρί γέροντι. Τέσσαρα πυρπολικά ἔρριψε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ τῶν ἰστίων μετ' ἐπιτυχίας πλήρους, καὶ εἰς τὸ τέταρτον προσέφερε καὶ τὴν ζωὴν του.

Κατὰ τὸ 1824 τὸν μῆνα Σεπτέμβριον παρὰ τὴν Μιτυλήνην ὁ πυρπολιστὴς Θεόδωρος Βῆκος διέδωκε τὸ πῦρ κατ' ἐχθρικοῦ δίκροτου, ἐνῷ κατὰ τὸ 1825 παρὰ τὴν Σούδαν εἰσπεδόθησαν οἱ ἐχθροὶ ἐντὸς τοῦ πυρπολικοῦ αὐτοῦ καὶ ἀπικρούσθησαν, τὸν δὲ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους παρὰ τὰς Στροφάδας διέδωκε τὸ πῦρ κατ' ἐχθρικοῦ δίκροτου, ὅπου καὶ ἐφρονεῖτο. Τὸ 1824 παρὰ τὴν Μιτυλήνην ὁ πυρπολιστὴς Ἰωάννης Καλογιάννης ἐνέπρησεν ἐχθρικὸν βρίκιον. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Μανώλης Μπούτης κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Καφηρέως ἐνέπρησε ἐχθρικὴν κορβέταν, ἐνῷ τὸ 1824 παρὰ τὸ Μεσολόγγιον διέδιδε τὸ πῦρ εἰς ἐχθρικὴν φεργάταν καὶ τὸ 1827 ἐπὶ Κόχραν ἐξώθεν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐνέπρησεν ἐχθρικὸν βρίκιον. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Ἀντώνιος Βῆκος παρὰ τὴν Κρήτην ἐνέπρησεν ἐχθρικὴν κορβέταν. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Μιχαὴλ Μπουντούρης διέδωκε τὸ πῦρ κατ' ἐχθρικῆς φεργάτας παρὰ τὴν Κρήτην. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Μιχρίνος Σπαχῆς, ἦτο εἰς ἐκ τῶν πέντε πυρπολιστῶν τῶν ἐμπρησάντων τὸν ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὸν στόλον, καὶ παρὰ τὸ Μεσολόγγιον τὸ αὐτὸ ἔτος διέδιδε τὸ πῦρ κατ' ἐχθρικῆς φεργάτας, ἐνῷ κατὰ τὸ 1826 παρὰ τὴν Μιτυλήνην, ἐπιτεθεὶς τῆς ναυαρχίδος τοῦ Ταχῆρ ἐβούθη ἀπὸ τὰς ἐχθρικές σφαίρας. Τὸ 1826 παρὰ τὴν Μιτυλήνην ὁ πυρπολιστὴς Μιχαὴλ Ρούφας ἐρμούλακε διὰ τῆς λέμβου, τὸ πυρπολικὸν ἐν βαθυτάτῃ γαλήνῃ κατὰ τοῦ Τοπάλ Πασᾶ, καὶ ἠναγκασθὲ νὰ ἀποσυρθῇ ἀπὸ ἐφρονεῖτο ἀρμετοὶ νυκτὶ τῆς λέμβου. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Γεώργιος Πολίτης, ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἐμπρησάντων τὸν ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὸν στόλον, ἐνῷ τὸ 1826 παρὰ τὸ Μεσολόγγιον ἐνέπρησεν ἐχθρικὴν κορβέταν. Τὸ 1825 ὁ πυρπολιστὴς Ἀντώνιος Μπίλκας ἦτο εἰς ἐκ τῶν πέντε πυρπολιστῶν τῶν ἐμπρησάντων τὸν ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὸν στόλον. Κατὰ τὸ 1826 ὁ πυρπολιστὴς Ἀναστ. Σπαχῆς παρὰ τὴν Μιτυλήνην, ἐτρέψεν εἰς πυρὴν ἐχθρικὴν φεργάταν, ἐνῷ κατὰ τὸ 1827 ἐπὶ Κόχραν ἐξώθεν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐνέπρησεν ἐχθρικὸν βρίκιον, καὶ τὸ 1828 ἐβιάζετο μετὰ τῶν πυρπολιστῶν Παπαπάνου καὶ Τινεὶ τὸν εἰσπλεον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, κα-

τέστρεφε δέκα κανονιοφόρους ἐχθρικός, τὰ δὲ φρούρια τῆς Πρεβέζης, μάτην ἐπὶ ἐξάμηνον ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ στρατηγοῦ Τζούρτο πολιορκούμενα, αὐθημερὸν παρεδόθησαν, ἡ δὲ Ἑλλὰς κατέσχευεν ἐν σημείον στρατηγικόν, ὅπερ ἐπέδρασε κατὰ τὴν διακονίαν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους.

Ἐν τούτοις οἱ πυρπολισταί, οἱ διαπράξαντες ὅλα αὐτὰ τὰ τερατουργήματα καὶ ἄλλα, δὲν νομίζονται ἐπιτήδειοι ὡς ὁ Κανάρης καὶ οὐδὲ καν μνημονεύονται. Ὑποθέσατε τὰ πλοῖα τὰ ἐχθρικά, τὰ ὑπ' αὐτῶν τόσον ἐπιτηδείως προσβληθέντα εἰς τὰ διάφορα πελάγη, ὡς εὐρισκόμενα εἰς τὰς αὐτὰς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας εὐρέθησαν τὰ ἐχθρικά πλοῖα τὰ προσβληθέντα ὑπὸ τοῦ Κανάρη ἐν λιμένι, τὴν νύκτα, καὶ οὐθενὸς ἀσχολουμένου νὰ ἀπομακρύνῃ τὸ πυρπολικὸν ἢ νὰ καταστείλῃ τὴν διάδοσιν τοῦ πυρὸς, εἰζεύρετε τίνα ἀποτελέσματα θὰ εἶχομεν; Πανωλεθρίαν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. Ἄρα, δὲν ἦτο ὁ Κανάρης μόνος ὁ κατέχων τὸ μυστήριον καὶ τὴν εἰδικότητα τοῦ πυρπολεῖν πλοῖα, ἀλλ' ἦσαν καὶ ἄλλοι, ἂν ὄχι ὑπέρτεροι αὐτοῦ, τοῦλάχιστον ἴσοι, οἵτινες προστήνευαν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν οὗτος οὐδ' ἐπαρουσιάζετο συνεχῶς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἐνῷ ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε μακροχρόνιος. Τοῦτο καὶ ὁ ἴδιος ἐφρονεῖ, καὶ ἦτο περιωρισμένος εἰς τὸ ἀφορῶν αὐτὸν καὶ μόνον. Ἦτο δευτερεύουσα δύναμις ἐπιβοηθητικὴ εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ πολεμικοῦ, οὐδεμίαν γνώμην ἢ πρωτοβουλίαν εἶχεν εἰς τὰ πολεμικὰ συμβούλια τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν πλοιάρχων, καὶ ἂν δὲν μετέβαινεν ὅπου διετάσσετο, τῷ ἀφῆρειτο ἡ κυβέρνησις τοῦ πυρπολικοῦ. Καὶ οὔτε τερατολογήματα ἐπλάττετο περὶ ἀρχηγίας καὶ προσωπικότητος πυρπολιστικῆς, ἐκ παραλλήλου βαινοῦσης καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα μετὰ τῆς ἄλλης ἀρχηγίας τοῦ Μισοῦλη καὶ ἐξαφανίζουσης πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καθ' ὃ ἰσχυρίζεται λιαν τολμηρῶς ὁ ὑμέτερος συνεργάτης κ Β, ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ, περὶ καταστροφῆς τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ἐν Μεθώνῃ κατὰ τὸ ἔτος 1825, λαμβάνων τὰς ἱστορικές αὐτοῦ πληροφορίες παρὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν συγγραφέων περὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐπιπολαίως πραγματευθέντων, οἱ ὁποῖαι οὔτε τὰς πολεμικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος διητύθονον, οὔτε τὰς ἐκστρατείας κατὰ τὸν ἀγῶνα περισκεύαζον, διὰ νὰ δύνανται νὰ γνωρίζωσιν ὑπὸ τινι ἰδιότητι ἕκαστον τῶν κατ' αὐτὴν δράσαντων προσώπων ἐξεστράτευσεν, καὶ κατὰ πόσον παρεκκοιλούθησε τὰς διαφορὰς φάσεις τοῦ ἀγῶνος. Τὸ πυρπολιστικὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, εἶνε ἔργον τεράστιον, ἀνήκει ἐξόκληρον σχεδὸν εἰς μίαν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων φυλῶν τοῦ κόσμου, τὴν Ὑδραϊκὴν. Ἐν τῶν ἐκτὸν πυρπολικῶν, τῶν κατασκευασθέντων κατὰ τὴν Ἐπαναστάσιν, ἐπὶ τὰς κατασκευάσαν οἱ Σπέτσοι καὶ ἐνδεκά τὰ Ψαρρά, ἡ δὲ Ὑδρα ἐγδοθέντα δύο, καὶ ταῦτα πάντα ἀνεξαρτήτως ἄλλων ἔργων, ὑπερτέρων τοῦ πυρπολιστικοῦ, ἄνευ νεωρείων καὶ ναυσταθμοῦ, ἄνευ λιμένος! Ἀπέναντι τοιούτου ὄγκου πυρπολιστικῆς ἐργασίας, καὶ τροπαίων καθ' ὅλα τὰ πελάγη, ποῖα πυρπολιστικὴ προσωπικότης δύναται νὰ ἐπιβληθῇ;

Ἐκ τῆς πυρπολιστικῆς ἐργασίας, ὁ Κανάρης ἐξετέλεσε τὰ εὐκολώτερα μέρη, καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζει καὶ τὰς περισσότερας δλικὰς ἐπιτυχίας. Κατὰ ποιότητα ὑπολείπεται. Ἐὰν δυνάμεθα νὰ θαυμάζωμεν, δι' ἐν Χίῳ καὶ Τενίδῳ ἐγένετο, ὑποχρεώμεθα, ἐξ ἐθνικοῦ συμφέροντος ὑπερτάτου, νὰ ἀσχολούμεθα θαυμάζοντες καὶ ἀπεικονίζοντες καὶ ἄλλα ναυτικὰ κατορθώματα, ἀναγόμενα εἰς γενικωτέρας ἐργασίας τοῦ στόλου κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἐξ ὧν νὰ καταδηλοῦται ἡ ὑπεροχὴ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ὡς φυλῆς ναυτικῆς.

Οἱ ἄγγλοι κέκτηνται πλείστας ναυτικὰς νίκας νὰ ἐπιδειξώσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε λαὸς αὐστηρὸς, μὴ κατὰ τριβόμενος εἰς λόγια, μίαν νίκην ἐπιδεικνύει, τὴν τοῦ Τραφαλᾶρ. Ἐκείνης τὸ ὄνομα φέρει ἡ μεγαλειτέρα πλατεία τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν. Ἐκτὶ καὶ ὁ ἀνδριάς τοῦ Νέλσωνος. Εἰς Ἀβουκίρ ὁ γαλλικὸς στόλος ὑπέστη περισσότερας ζημίας ἢ ἐν Τραφαλᾶρ, ἐπειδὴ ὁμοῦς εὐρίσκετο ἡγχυροβολημένος καὶ εἰς θέσιν παθητικὴν, οἱ ἄγγλοι, ὀρθῶς σκεπτόμενοι, ἐπρωτίμηναν τὴν ἐν Τραφαλᾶρ, καθ' ἣν ὁ ἐχθρὸς συντεταγμένος, ἐνίκηθη ἐκ παρατάξεως.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΖΑΚΑΣ

Λιμενάρχης Σπετσῶν

## ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

### "Οπου ἐκτελῶ καθήκοντα ἀρχιμαγείρου?

"Ἄν εἶνε πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου δὲν ἔσχον ποτὲ γνῶσιν, εἶνε ἡ μαγειρικὴ! Οὐδέποτε ἐγνώρισα πῶς μαγειρεύουσιν, ἔστω καὶ τὸ ἀπλοῦν βραστόν, ἔστω καὶ τὴν ἀπλὴν σούπαν. Δὲν γνωρίζω ἀκόμη οὔτε νὰ βράσω ἓνα αὐγό. Ἐνὶ λόγῳ, ἐγὼ καὶ ἡ μαγειρικὴ εἴμεθα τόσον μακρὰν, ὅσον μακρὰν εὐρίσκονται ἀλλήλων οἱ δύο πόλοι. Καὶ ὁμοῦς, ἔπρεπε νὰ ἐκτελέσω καὶ τὸ δυσκόλον τοῦτο, δι' ἐμέ, ἐπάγγελμα τοῦ μαγείρου, διότι οὕτως ἔδοξε τῷ ἐπιλοχίᾳ μου. Εἰς μάτην διεμαρτυρήθη ὅτι δὲν ἐπίσταμαι τὴν τέχνην τοῦ μαγείρου, εἰς μάτην, ἐτραβοῦσα τὰ ὑαλῶλῃ αὐμοῦ, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, ἀναλογιζόμενος ὅτι τὴν ἐπαύριον ὠφείλον νὰ μαγειρεύω νὰ φάγῃ ὁλόκληρος ὁ λόχος, δηλ. 350 καὶ πλέον ἄνδρες, ἐξ ὧν συνέκειτο κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν ὁ λόχος, εἰς ὃν ἀνῆκον. Ὁ λοχηγός μου, ἀγαθὸς ἄλλως τε ἄνθρωπος, κωφεύσας εἰς τὰς παραστάσεις μου καὶ τὰς περὶ τῆς παντελοῦς ἀγνοίας μου ὡς πρὸς τὴν μαγειρικὴν τέχνην, δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὴν διαταγὴν τοῦ ἐπιλοχίου, διατάξας με ἐπιτακτικῶς νὰ κάμω κανονικὴν μεταβολήν. Ἀπολίσας, ἐπὶ τέλους, πάσας τὰς ἐλπίδας ὅπως ἀποφύγω τὸ βαρὺ τῆς μαγειρικῆς φορτίου, ὠπλίθην διὰ τοῦ θάρρους τῆς ἀποφάσεως, ψιλίσας καθ' ἑαυτὸν: ἈΚαὶ παππᾶς Κώστας; Ἐστὶ τῶρερ' ἡ κατὰρ ἰα

Ἀφοῦ, οὐκ ἔν αλλως γενέσθαι, ἀπει-

φάσισα μὲ τὰ σωστά μου νὰ μαγειρεύσω. Ἐπῆγα πρὸς συνάντησιν τῶν τριῶν βοηθῶν μου, ἵνα μάθω ἐὰν τις τούτων κέκτηται μαγειρικὰς γνώσεις ἢ οὐ. Ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς λευκάδιοι, καὶ ἐφαίνοντο εὐχαρίστημένοι ἐκ τοῦ ὅς βοηθῶν ἡ ὑπομαγείρων διορισμοῦ των (sic). Πρώτιστα αὐτοὺς ἐὰν ἐγνώριζον κανὲν τὰ στοιχεῖα τῆς μαγειρικῆς, ἢ ἦσαν ὡς ἐγὼ ἀδαιεῖς τῆς τέχνης ταύτης, εἰς δὲ τούτων μοὶ ἀπήντησε στωϊκώτατα:

— Δὲ βαρίεσαι, βρέ ἀδερφε, ποῦ σκοτίζεσαι γιὰ αὐτο; Μπᾶς εἶνε καμμιά μεγάλη δουλειὰ αὐτό. Νά! γέμισε τὰ δύο τὰ καζάνια νερὸ, κόψε τὸ κρέας τόσα κομμάτια ὅσοι ἄνδρες εἶνε σὺν τὸν λόχον, ρίξε τὸ μέσα, μισὸ στὸ ἓνα καὶ μισὸ στὸ ἄλλο, τσουῆε φωτιὰ ἀπὸ κάτω, καὶ ἅμα ἰδῆς πῶς χουχλαῖουν τὰ καζάνια, βγάλε ἓνα κοφίδι νὰ δοκιμάσης ἂν ἔβρασι ἡ ὄχι, καὶ ἅμα τὸ καταλάβῃς, ὅτι εἶνε βρασμένο, ρίξε ὅσο ρίξι ἡ πάστα σου ἔχουν δομένα στὰ δύο καζάνια, πάλι μισὸ στὸ ἓνα καὶ μισὸ στὸ ἄλλο, καὶ ἅμα δοκιμάσης ὅτι ἔβρασε καὶ τοῦτο, χάλασε τὴν φωτιὰ καὶ ἀνάφερε στὸ σιτιάρχη δεκανέα ὅτι τὸ συσσίτιο εἶνε ἔτοιμο!

— Ἄμ δὲ θὰ ρίξωμε καὶ ἄλας;

— Βέβαια καὶ ἄλας, τὸ λησμόνησα νὰ σοῦ τὸ πῶ. Τὸ ἄλας θὰ τὸ ρίξης στὴν ἀρχή, ἅμα ρίξης τὰ κοφίδια στὰ καζάνια. Δὲν θὰ εἶσαι ὑπόλογος σὲ τίποτα. Ὅσο κρέας, ἄλας, καὶ ρίξι ἡ πάστα μᾶς ἀγοράσῃ ὁ σιτιάρχης, τόσο θὰ ρίξωμε μέσα στὰ καζάνια.

Ἀνέπνευσα! Μοὶ ἐφάνη, ὅτι ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου μετεβλήθην εἰς τὸν καλλίτερον μάγειρον τοῦ κόσμου! Δὲν εἶνε καὶ μικρὸν τὸ καθήκον, ὅπερ θὰ ἐκτελέσω αὐριον, ἔλεγον καθ' ἑαυτὸν! Θὰ μαγειρεύσω νὰ φάγουν 350 ἄνδρες! Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι εἵνεκα ἕκων μαγείρους, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου 350 στόματα περιμένουσι τροφήν! Δὲν εἰμαι μάγειρος ἀπλοῦς, εἰμαι, ὅπως τὸ ἔλεγε καὶ ἡ διαταγὴ τοῦ λόχου ἀρχιμαγείρου!

Τὴν ἐπαύριον λίαν πρῶτ' ἤμην εἰς τὸ ἔργον μετὰ τῶν τριῶν βοηθῶν μου. Ἐκουβαλήσαμεν τὰ ξύλα ἐκ τινος ἀποθήκης, διελθόντες διὰ τῆς κεντρικωτέρας ὁδοῦ τῆς πόλεως, ἡγοράσαμεν τὸ κρέας, τὸ ἄλας καὶ τὴν πάσταν, καὶ μεταφέρομεν αὐτὰ ἐντὸς ζυμυλίων ἐπ' ὁμοῦ, διελθόντες διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατ' ἐπίμονον ἀπειτήσιν τοῦ δεκανέως συσσιτάρχου, ὅστις ἤθελε νὰ ἐπιδικινύηται ὅτι κἄτι εἶνε. Φθάσαντες δὲ εἰς τὸν Στρατῶνα μας, διμελίσσαμεν τὸ κρέας εἰς τόσας τεμάχια ὅσους στρατιώτας ἠρήθμε παρόντας ὁ λόχος μας, ἐγεμίσαμεν τὰ καζάνια νερὸ, ἠνάψαμεν κάτωθεν αὐτῶν τὴν φωτιὰν, ἐρρίψαμεν εἰς πᾶν τὰ τεμάχια ἐντὸς αὐτῶν, τὰ ἡμίση εἰς τὸ ἓνα καὶ τὰ ἡμίση εἰς τὸ ἄλλο, ἐρρίψαμεν τὸ ἄλας, καὶ ἄφου ἐχουχλαῖαν καὶ ἐδοκιμάσαμεν ὅτι τὸ κρέας ἦτο βρασμένο, ἐρρίψαμεν καὶ τὴν πάσταν, διακείματες αὐτὴν εἰς δύο, καὶ εἴκοσι λεπτά τῆς ὥρας μετὰ ταῦτα, ἀνεφέρκαμεν εἰς τὸν συσσιτάρχην ὅτι τὸ συσσίτιον ἦτο ἔτοιμον. Μετὰ τοῦτο, ἐτέθησαν ἅπαντες οἱ στρατιῶται τοῦ λόχου εἰς δύο γραμμάς, καὶ δύο δεκανεῖς ἡ λοχίαι, δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ, ἤρξαντο

Ἐσκίεθον πλέον, ὅτι ἔπρεπε νὰ κρίνω τὸ πρᾶγμα  
 μὲ ψυχρότερον αἵμα, καὶ ὅτι δὲν ἔχαθον ἡ Ἑλλάδα  
 γιὰ ἓνα κλάμα. Περιουλλέγω τὰ χαλαρὰ ἐρριμμένα  
 μαχητικὰ σκεῦη, ὅτινα εἶχον πλῆνει ἐγὼ, καὶ μετὰ  
 ἀουλήθους εἰς τὸν χαρκατῆρα τοῦ πτωχίστου ἐπα-  
 νέκομφα εἰς τὸν Στρατῶνα, ἀναβὰς δὲ εἰς τὸ γρα-

φείν του ἐπιλοχίου, ἀνέφερον πρὸς αὐτὸν τὰ καλέ-  
καστα. Ὁ ἐπιλοχίας, φοβηθεὶς μὴ ἐνοχοποιηθῇ εἰς τὸν  
π ν γ μ δ ν τοῦ καζάνιου, διότι δὲν μοὶ ἐχορήγη-  
σεν ἔκτακτον ἀγγαρεία ἐπὶ τῇ αἰτήσεϊ μου, με πα-  
ρεκάλεσε νὰ μὴ κόμω ποσῶς λόγον περὶ τούτου,  
ὑποσχεθεὶς μοι νὰ φροντίσῃ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν  
πάζω τίποτε.

Τὸ γεγονός ἀνῆνέθη εἰς τὸν λοχαγόν, καὶ ἀπὸ  
τοῦ λοχαγοῦ εἰς τὸν ταγματάρχην, ὅστις καὶ διέ-  
ταξεν ἀμέσως τὴν καθιερεῖν μου, εἰς τὰς στρατιω-  
τικὰς φυλακὰς, καὶ ἀπὸ τοῦ ταγματάρχου εἰς τὸν  
Συνταγματάρχην. Ὁ Συνταγματάρχης ἐκ περιερ-  
γίας φαίνεται νὰ μάθῃ πρὸ τοῦ πέριτος τῶν ἀνα-  
κρίσεων τὸ συμβῆν, διέταξε τὴν ἀμεσον ἐνώπιόν του  
προσαγωγὴν μου, εἰς δὲ τὴν ἐρώτησίν του πῶς συ-  
νέβη τὸ πρᾶγμα, ἤρχισα ἐν λίαν καθαρευσόσῃ γλώ-  
σση τὴν ἐξιστορίαν τοῦ γεγονότος, μὴ φοιθεὶς ἀπα-  
ρεμφάτων, οὔτε γενικῶν ἀπολύτων. Ὁ Συνταγμα-  
τάρχης μου μὲ ἤκουεν μετ' ἀπλήστου ἐνδιαφέροντος,  
ἐνίοτε δὲ τῷ διεξέφευγε καὶ κανὲν μειδιάμα, ἀλλὰ  
τόσον λεπτόν, ὥστε μόλις διεκρίνεται. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ  
εἶπον πλέον ὅλα μὲ τὸ ν καὶ μὲ τὸ σ καὶ ἔστην ἐν  
στάσει προσοχῆς, μὲ τὰς χεῖρας κάτω, εἰς σημείον  
ὅτι δὲν εἶχον ἄλλο νὰ προσθέσω, ὃ κώδων τοῦ συν-  
ταγματάρχου ἤχησε, καὶ ὁ ὑπάσπιστής ὑπολοχαγὸς  
προυνεῖσθη ἐνώπιόν του.

— Κύριε ὑπάσπιστά, νὰ ἀπαλλάξῃς τῆς κατη-  
γορίας τὸν στρατιώτην τοῦτον, καὶ νὰ εἰπῇς προ-  
φορικῶς τοῦ λοχαγοῦ του νὰ μὴ τοῦ ἀναθέτῃ βα-  
ναύσους ἀγγαρείας.

Ἐπειτα στριφθεὶς πρὸς ἐμέ :

— Ἀγαπῶ τοὺς γραμματισμένους στρατιώτας,  
ὁσάκις μάλιστα εἶνε καλλιγράφοι. Ἐσὺ γράφεις  
καλὰ ;

— Καλλιγράφω, Κύριε Συνταγματάρχχα !

— Ὅριστε, γράψε... !

Μοὶ ἔδωσε γραφίδι καὶ χάρτην.

ἤρχισα νὰ γράφω τὰ ἐξῆς μετ' ὅλης τῆς ἀπει-  
τευμένης προσοχῆς :

« Ἡ ἡλικίᾳ εἶνε ἡ ἀρχαιότητα καὶ οἱ τοῦ Ἑλ-  
ληνισμοῦ, καὶ ὡς τοιαύτην τὴν διεκδικεῖ σήμερον ἡ  
ἐλευθερία Ἑλλάς. Ἡ Νίκη ἔσται μετ' ἡμῶν ! Ζήτω  
ἡ Ἑλλάς ! »

— Μπράβο ! Ἀρκεῖ ! Κατάλαβα, ὅτι εἶσαι λαμ-  
πρὸς καλλιγράφος ! μοὶ εἶπεν ὁ Συνταγματάρχης,  
καὶ στραφθεὶς πρὸς τὸν ὑπάσπιστήν, ὅστις περιμένων  
καὶ δευτέρην διαταγὴν, δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνχω-  
ρήσει, τῷ εἶπε :

— Νὰ εἰπῇς τοῦ λοχαγοῦ του νὰ τῷ ἀναθέσῃ  
τὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ λόχου ἀντὶ παντός ἄλ-  
λου, νὰ μὴ τὸν ἀποσπᾷ δὲ καὶ ἐκ τῆς μαχίμου  
ὑπηρεσίας.

Καὶ οὕτω, χάρις εἰς τὴν εὐθυκρισίαν τοῦ συνταγ-  
ματάρχου μου, ἀπὸ καταδίκου μεταβλήθη ἐν ἐλευ-  
θερίᾳ... στρατιώτην ἑλληνα ! Ἐάν ὑποθεθῇ ὅτι τὸν  
στρατιώτη καὶ μάλιστα ἀπλοῦς καὶ νεοσύλλη-  
κτος, εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ἐλεύθερος ! !

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΝΗΣ

## ΤΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΜΠΟΥΛ - ΚΑΖΙΜ

(Ἀνατολικὴ παράδοσις)

Ἐξ ἄλλοτε ἐν Βαγδατίῳ ἄνθρωπός τις πλου-  
σιώτατος, πλὴν φυλαργυρώτατος, ὀνομαζόμενος Ἀμ-  
πούλ - Καζίμ. Ἦτο δὲ τὸσον γλίσχρος, ὥστε δὲν  
ἀπεφάσιζε νὰ ἀλλάξῃ τὰ παλαιὰ ὑποδήματά του.  
Ἄν καὶ εἶχον διατρυπηθῇ, διέτασσε τὸν ἐπιδιορθω-  
τὴν ἵνα τῷ προσράπῃ νέα ἐμ β α λ ὡ μ α τ α, καὶ  
ἐξηκολούθει νὰ τὰ φέρῃ ἐπὶ τέσσαρχ ἢ πέντε ἔτη.  
Ἐπὶ τέλους ἐπλατύνθησαν καὶ ἐσκληρύνθησαν τοσού-  
τον, ὥστε ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον παρομοιάδους  
παρρητήσεως. Ἐλεγον ἐν Βαγδατίῳ, ὁμιλοῦντες  
περὶ πράγματός τινος : « Εἶνε τὸσον σκληρόν, ὅσον  
τὰ ὑποδήματα τοῦ Ἀμπούλ - Καζίμ. »

Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος οὗτος περι-  
πάτει εἰς τὰ παζάρια τοῦ Βαγδατίου, εἰς τῶν φί-  
λων του τῷ εἶπε, ὅτι ἔλαβεν ἐκ τινος ἐμπόρου τοῦ  
Ἀλεπίου φιάλας εὐθυνοτάτας : « Ἀγοράσατε, τῷ εἴ-  
πεν, ὀλίγας, θὰ τὰς φυλάξητε ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας  
καὶ θὰ τὰς μεταπωλήσῃτε ἔπειτα μὲ ἀξιόλογον  
κέρδος. » Ἡ πρότασις αὕτη ἤρεσε τῷ Ἀμπούλ -  
Καζίμ, ὅστις ἠγόρασε φιάλας, ἀξίας ἐξήκοντα δι-  
ναρίων, καὶ τὰς ἔφερεν εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἐἶχεν ἄλλόν τινα φίλον, ὅστις τῷ εἶπε ὅτι ἔλαβε  
τριανταφυλλόνερον ἐξ Ἑσπιδ : « Ἐάν ἐπι-  
θυμῇτε, τῷ προσέθηκε, δύναμαι νὰ σᾶς τὸ ἀφίσω  
εἰς εὐτελεστάτην τιμὴν, καὶ ἀργότερον θὰ τὸ μετα-  
πωλήσῃτε τὸ διπλὸν ἀφ' ὅσον τὸ ἠγοράσατε. » Ὁ  
Ἀμπούλ - Καζίμ ἠγόρασεν ἐπίσης τὸ ὕδωρ τοῦτο,  
δι' οὗ ἐπλήρωσε τὰς φιάλας του, καὶ τὰς ἔθεσεν εἰς  
φωτεινὸν τι μέρος τῆς κατοικίας του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Ἀμπούλ - Καζίμ ἐπορεύθη εἰς τὸ  
λουτρόν, ὅτε δὲ ἐγυμνώθη, εἰς τῶν φίλων του τῷ  
λέγει γελῶν : « ὦ ! Καζίμ, ἄφες με ν' ἀλλάξω τὰ  
ὑποδήματά σου, διότι ταῦτα εἶνε ἀληθῶς πολὺ βα-  
ρέα. — Ὅπως ἀγαπᾷς » ἀπεκρίθη ὁ φιλαργυρὸς  
Ἀμπούλ.

Ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ὁ καθὼς, ἦτο ὁ εἰρηνοδίκης-  
ἡλθιν ὅπως λουσθῇ. Ὄταν ὁ Ἀμπούλ - Καζίμ ἐν-  
δύθη, ἐξήτησε τὰ ὑποδήματά του, ἀλλὰ δὲν τὰ  
εὔρε, καὶ βλέπων εἰς τὴν θέσιν τῶν νέων τοιαύτων, ἐ-  
σκέφθη ὅτι ὁ φίλος του ἔκαμε τὴν ἀλλαγὴν, περὶ  
ἧς εἶχεν ὁμιλήσει. Λοιπὸν, ἀνευ ἄλλων τινων διατυ-  
πώσεων, ἔλαβε χαριέντως τὰ νέα ὑποδήματα καὶ  
ἐπιστρέψεν οἶκος.

Ἀλλὰ δυστυχῶς εἶπε λάθος τὰ ὑποδήματα τοῦ  
καθὼς, ὅστις εἰς μάτην ἀναζητῶν αὐτὰ καὶ μὴ εὐ-  
ρίσκων ἢ μόνον τὰς φρικώδεις ἐμβολὰς τοῦ Ἀμπούλ,  
ἐνόμισεν ὅτι οὗτος φυσικώτατα τὰ εἶχε κλέψει.

Τὸν προσεκάλεσε νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ δικα-  
στηρίου του, καὶ μὴ θέλων ν' ἀκούσῃ τὴν δικαιο-  
λογίαν του, τὸν κατεδίκασε εἰς πρόστιμον καὶ εἰς  
πολλῶν ἡμερῶν φυλάκισιν.

Ὅτε ἔλαβε τὴν ἐλευθερίαν του, ὁ Ἀμπούλ - Κα-  
ζίμ εἶπε καθ' ἑαυτόν : « Ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν ὑπο-

ημάτων ἐτράθηξ τόσα, μὲ ἡτίμασαν.» Καὶ τὰ ἔριψε μετὰ θυμοῦ ἐν τῷ Τηγριτί. Μετὰ δύο ἡμέρας αἱ εἰς τινες σύροντες ἐκ τοῦ ὕδατος τὰ δίκτυά των, ἀνέκαλψαν τὰ ὑποδήματα, τὰ γνωστὰ ἐν Βαγδάτῃ. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας, ὅπως δὲ ἀποδώσῃ εἰς ὅτινα ἀνέκον. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ θύρα τῆς οἰκίας τοῦ Ἀμποῦλ - Καζίμ ἦτο κεκλεισμένη, τὰ ἔριψεν ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ φιλαργύρου διὰ τινος ἀνοικτοῦ παραθύρου. Τὰ σκληρὰ ὑποδήματα ἔπεσαν ἐπὶ τῆς σανίδος, ἐφ' ἧς ἦσαν τεθειμέναι αἱ φιάλαι τοῦ τριανταφυλλονέρου, καὶ τὴν ἀπέσπρην. Πᾶσαι αἱ φιάλαι ἐθραύσθησαν, πᾶν τὸ περιεχόμενον ἐχάθη, ἐχύθη!

Ἐπισπόμενος ἐν τῇ κατοικίᾳ του καὶ βλέπων τὸ μόνον δυστύχημά του, ὅπου ἔμελλε νὰ ὑποστῇ, ὁ Ἀμποῦλ - Καζίμ ἔσυρε τὸν πώγωνα καὶ τὴν κόμην του, ἔλαυσε, καὶ ἐκ νέου ὕβριζεν τὰ ὑποδήματά του: «Πρέπει λοιπὸν νὰ λυτρωθῶ ἀπ' αὐτῶν, εἴπε θὰ τὰ ἀρπύσω εἰς μίαν γωνίαν τῆς οἰκίας μου, ἵνα μὴ γίνεταί τι περὶ αὐτῶν πλέον λόγος.» Καθ' ὅλην τὴν νύκτα προσπαθεῖ ν' ἀνοίξῃ ὅπῃ ἐν τῇ γῇ. Οἱ γείτονές του, ἀκούοντες τὸν κρότον, ἐνόμισαν ὅτι ὑπέσκαπτε τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν των· ἡγέρθησαν μετὰ θυμοῦ, ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν καδῆν, ὅπως τῷ ἐκδηλώσωσι τὸν φόβον των· ὁ καδῆς ἔριψε τὸν Ἀμποῦλ - Καζίμ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ τὸν ἡλευθέρωσε μόνον, ἀφοῦ ἐπλήρωσε νέον πρόστιμον.

Ἐπανερχόμενος ἐν τῇ κατοικίᾳ του, ἐτι λυπημένος καὶ ἐτι ἐξηγριωμένος ἢ ποτε, ὁ Ἀμποῦλ - Καζίμ ἀνέλαβε διὰ χειρὸς μανιώδους τὰ ἀπαίσια ὑποδήματά του καὶ τὰ ἐξισφενδόνισεν εἰς τὴν αὐλάκα πανδοχείου τινος. Μετὰ τινὰς ἡμέρας παρετήρησαν ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἔτρεχε πλέον ἐν τῇ αὐλάκῃ ταύτῃ· οἱ ἐργάται, ἐπιφορτισμένοι νὰ τὴν καθαρίσωσιν, ἀνεγνώρισαν ὅτι ἦτο πεφραγμένη ὑπὸ τῶν ὑποδημάτων τοῦ Ἀμποῦλ - Καζίμ. Ἐκ νέου ὁ φιλαργύρος ὠδηγήθη εἰς τὰς φυλακάς καὶ κατεδικασθὲν εἰς μέγα πρόστιμον.

Μετὰ τὴν τρίτην ταύτην ἀτυχίαν, ὁ Ἀμποῦλ - Καζίμ, ἀπελπίς, λαμβάνει πάλιν τὰ ὑποδήματά του, τὰ ἐπλυνε καὶ τὰ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς οἰκίας του, ἵνα τὰ ἀποξηράνῃ, καὶ πάραυτα τὰ κατεστήσῃ τέφραν. Ἀλλὰ κύων τις σκιρτήσας ἐπὶ τοῦ δώματος τούτου, ἔλαβε τὸ ἐν ἐκ τῶν ὑποδημάτων μετὰ τῶν ὀδόντων καὶ τὸ ἀφῆκε νὰ πέσῃ· τὸ ἀπαίσιον ὑπόδημα πίπτει ἐπὶ τινος γυναικὸς, καθήμενης κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εἰς τὸ κατώρλιον τῆς θύρας τῆς, καὶ ἦτις, ἀμέσως καταληφθεῖσα ἐκ τοῦ φόβου, ἔπεσε βρῆως ἀσθενής. Ὁ σύζυγός της ἐπαυρῆθη ὅπως παρὰ πονοιῇ εἰς τὸν διοικητὴν καὶ ὁ Ἀμποῦλ - Καζίμ κατεδικάσθη πάλιν εἰς φυλάκην καὶ πρόστιμον.

Ἄλλ' ἀγνοῶν πῶς ὁ ἀπελευθερωτὸς τῶρα πλέον ἐκ τῶν βδελυρῶν ὑποδημάτων του, ὁ Ἀμποῦλ - Καζίμ τὰ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας, παρυστάσθη πρὸ τοῦ καδῆ, καὶ διηγηθεὶς εἰς αὐτὸν πᾶν ὅτι τῷ συνέβη: «Ὡς παρκαλῶ, τῷ εἶπε, νὰ λάβῃς τὴν δέλωσίν μου, καὶ ἐλπίζω ὅτι πάντες οἱ μουσουλμάνοι, οἱ ἐν ταύτῃ παρόντες ὅτ' ἐπιβεβαιώσωσιν, ὅτι εἰς τὸ ἔξῃς

δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον οὐδεμία σχέσις μετὰ τῶν ὑποδημάτων τούτων καὶ ἐμοῦ. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ λάβω πιστοποιητικὸν, ἀποδεικνύον ὅτι, ἂν τὰ ὑποδήματα ταῦτα διαπραξοῦν ἀκόμη καὶ ἕτερον συμβᾶν ἢ δυστύχημά τι, δὲν θέλω πλέον νὰ εἶμαι ὑπεύθυνος διὰ τὰ κακουργήματά των.» Ὁ Καδῆς, εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης, ἐξέδωκε τὸ πιστοποιητικὸν εἰς τὸν δυστυχῇ Ἀμποῦλ - Καζίμ καὶ τῷ προσέφερε δῶρον.

(Ἐκ τῆς *Journal pour tous*)

N. A. ΑΓΚΩΝΑΚΗΣ

## Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Τρίκκαλα, τῇ 3ῃ 86ρίου 1888

Τὸ ὑπὸ τῶν ἀ' Ακροπόλεων τῆς φιλολογικῆς καὶ τῆς ἀπολιτικῆς ἀνακινήθην ζήτημα τοῦ γάμου, περὶ τοῦ ὅποιου τόσα καὶ τόσα ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν δύο φύλων, καὶ τὰ ὅποια πάντα ἀνέγνωσα ἐκ περιεργείας, μοὶ ἐνέπνευσε σκέψεις τινὰς, ὡς πρὸς τὸν γάμον ἐν τρισὶν ἐπαρχίαις τῆς Δούλης Ἠπείρου, αἱ ἔκριναν καλὸν ἐν εἰδεί πρακτικῆς θεωρίας νὰ παραθέσω ἐνταῦθα.

Αἱ περὶ ὧν πρόκειται ἐπαρχίαι ὀνομάζονται: Κούρεντα, Ἄνω Τοζάμικον, (τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Θουάμιδος) καὶ Ζαγορί, εἶνε δὲ καὶ αἱ τρεῖς χριστιανικώταται, καθόσον ἡ μόνη ἐν αὐταῖς ὀρθοκεία εἶνε ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ καὶ ἡ μόνη γλῶσσα ἡ ἀγνωτέρα ἑλληνικὴ διάλεκτος, ἥτις ὀμιλεῖται ἐν τῷ κόσμῳ σήμερον.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κουρέντων, τῇ ἐξ 84 χωρίων συγκειμένη, ἐκτὸς ἐνὸς καὶ μόνου χωρίου τῆς Ζίτσας, προῖξ εἰς χρήματα εἶνε καθολοκληρίαν ἀγνωστος, αἱ δὲ κόραι, ἐκτὸς ἐκείνων, αἵτινες πάσχουσιν ἐκ σωματικῆς τινος ἐλλείψεως, δηλ. αἱ μὴ ἀρτιμελεῖς, καὶ ἐκείνων αἵτινες κατηγορήθησαν διὰ πράξεις θιγοῦσας τὴν παρθενικὴν ἀγνότητα, ὑπανδρεύονται ἀπασαὶ ἀπὸ τοῦ 16 καὶ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἢ τὸ πολὺ ἐντὸς τοῦ 19, μετὰ νεανιῶν μὴ ὑπερβάντων τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των. Οἱ συνηθέστεροι γάμοι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ κορῶν 18 ἐτῶν καὶ νεανιῶν 20, ἐξ οὗ φαίνεται ἐπ' ἄρχῃ καὶ τὸ δημῶδες ἥπτόν:

Δεκοχτὼ χρονῶν κορίτσι

Κ' εἴκοσι καλληγορίτσι.

Κυριολεκτικῶς, κόρη μὴ ὑπαγομένη εἰς τὰ ὑποδειχθέντα ἐλαττώματα, δὲν πατεῖ ἄγνος τὸν σὺδὸν τοῦ 20 ἔτους τῆς ἡλικίας της. Τετέλειται! Κανὼν ἀνὺ ἐξαίρεσις!

Οἱ γάμοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαπραγματεύονται ὑπὸ τῶν γονέων τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης, εἰσὶτε

ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ αὐτῶν. Ἀγάπες, ἔρωτες καὶ αἰσθήματα δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ πέρα, ἐπομένως οὔτε μεμψιμοιρίαι, οὔτε ἀπαγωγαί.

Ἄς μὴ περάσῃ ἀπὸ τὴν ιδέαν καννὸς, ὅτι οἱ γάμοι οὗτοι δὲν εἶνε ἄρμονικοι. Καὶ πλεον τοῦτου μάξιμος. Ὁ ἀνὴρ μιᾶς ἐβδομάδος ἢ ἐνὸς μηνὸς γαμβρός, ταξειδεύεται... μένει ἐν ἔτος, δύο, πέντε, δέκα, δέκα πέντε καὶ πολλάκις περισσότερα ἔτη εἰς τὴν ξεινητείαν, ἀλλ' ὁ χωρισμὸς οὗτος οὔτε τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναικα, οὔτε καὶ τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα ἄλλοιοί. Ὁ ἀνὴρ κερδίζει καὶ στέλλει στὸ σπίτι του. ἡ γυνὴ δουλεύει στὸ σπίτι.

Ἡ γυνὴ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε πρότυπον ὑπηρετρίας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς της, καὶ τὶ ὑπηρετρίας; ἀμίσθου! Κάμνει ὅλας τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, μαγειρεύει, πλύνει, ράπτει, μπαλλώνει, ζημώνει. Κάμνει ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς τῆς οἰκίας ἐργασίας, φέρει ξύλα, νερὸ, κάμνει χωράφι, συγκομίζει τοὺς καρπούς, σκάπτει θαρίζει, ἐπιμελεῖται τῶν ζώων καὶ δὲν ἀφίνει δουλειὰ ἀκάρωτη, τὸ δὲ σπουδαιότερον δὲν γογγύζει ποτὲ, ἀλλὰ θεωρεῖ τὸν ἄνδρα της ὡς θεὸν καὶ τοὺς γονεῖς καὶ ἀδελφούς αὐτοῦ ὡς ἡμιθεούς. Λοῦσα, διασκεδάσεις δὲν γνωρίζει ποσῶς. Λοῦσα θεωρεῖ τὰ νυφιάτικα φορέματά της καὶ διασκεδάσεις τοὺς γάμους τῶν συγγενῶν της.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄνω Τσιόμικου, οἱ γάμοι λαμβάνουσι χώραν ἐν ταῖς αὐταῖς ἀκριβῶς ἡλικίαις, ὑποχρεωμένου τοῦ γαμβροῦ ἢ καλλιῶν εἰπεῖν τῶν γονέων αὐτοῦ, εἰς ἀπότινιν ποσὸν τινὸς ἀπὸ 2—10 λίρας ἀναλόγως τῶν προτερημάτων τῆς νύμφης, ἢ τῆς καταγωγῆς αὐτῆς, πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς, δηλ. ὁ γαμβρὸς δίδει ἀντὶ νὰ λάβῃ, ὁ δὲ λόγος εἶνε ὅτι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, τῶν ἀνδρῶν ὄντων ὀνηρῶν, ὅλη ἡ οἰκιακὴ ἐργασία, ἢ ἐξωτερικὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἔσπῃ στὸ κεράλι τῆς γυναικὸς.

Ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Ζαγορίου οἱ γάμοι λαμβάνουσι χώραν ἐπὶ συμπεφωνημένῃ χρηματικῇ προικί ἀνερχομένη ἀπὸ 15—500 λιρῶν, καὶ ἐν ἡλικίᾳ πλεον προκειχωμένου δηλ. αἱ μὲν κόραι ἀπὸ τοῦ 17—23 οἱ δὲ ἄνδρες ἀπὸ τοῦ 25—45. Οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν σχετικῶς τινος πολιτισμοῦ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἡπείρου, αἱ δὲ γυναῖκες δὲν υποβάλλονται εἰς τὰ βάρη, εἰς ἃ υποβάλλονται αἱ γυναῖκες τῶν Κουρηνίων καὶ τοῦ Τσιόμικου.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων παραδειγμάτων ἐξαγομεν τὰ ἐξῆς συμπέρασματα :

α'. Ὃπου ἡ γυνὴ υποβάλλεται εἰς πολυμόχθους ἐργασίας ζητεῖ προίκα, ἀντὶ νὰ τῆς ζητοῦν.

β'. Ὃπου ἡ γυνὴ υποβάλλεται εἰς σχετικῶς ὀλιγωτέρας καὶ ὑποφερτικωτέρας ἐργασίας οὔτε ζητεῖ, οὔτε τῆς ζητοῦν προίκα, καὶ,

γ'. Ὃπου ἡ γυνὴ δὲν υποβάλλεται εἰς οἰκιακὰς ἐργασίας, ἢ υποβάλλεται εἰς σχετικῶς ὀλίγας ἢ ἐλαχίστας, τῆς ζητοῦν προίκα!

Ὡστε ἡ πληρὴ τῆς χρηματικῆς προικὸς, καὶ ἐπομένως τοῦ γαμνοτοκορισμοῦ εἶνε ἡ ὀνηρία τῶν γυναικῶν. Ἡ ὀνηρὰ γυνὴ τρέφεται ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς,

ἐνῇ ἡ ἐργατικὴ τρέφει τὸν ἄνδρα. Θέλετε νὰ ἴψουν αἱ προίκες; Μάθετε τὰς κόρας σας νὰ ἔχουν, νὰ μαγειρεύουν, νὰ πλύνουν, νὰ ράπτουν, νὰ μπαλλώνουν, καὶ ἐν γένει, νὰ κάμουν τίσας δουλειὰς ὥστε νὰ μὴ ἔχουν καιρὸν νὰ σκέπτονται διὰ τὴν ὁδὸν, διὰ διασκεδάσεις καὶ διὰ χίλιαν ἄλλαν σκαρλίδια!

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΝΗΣ

## ΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΙ ΤΟΥ ΔΑΜΑΛΙΣΜΟΥ

Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις» δίδει τὰς ἐκ τοῦ δαμαλισμοῦ πληροφορίες, αἵτινες ἀποδεικνύουσι τὰ ἐκ τοῦ δαμαλισμοῦ προκύπτοντα εὐεργήματα μεταδίδομεν δὲ εὐχαρίστως τὰς πληροφορίες ταύτας καθόσον αὐταὶ δύνανται νὰ ὦσιν τοῖς πᾶσιν ἡμῖν, τῆς νόσου ταύτης μὴ ἐκλειψάσης ὁλοτελῶς. Ἑλλάδι.

Ἡ Γερμανία χάρις εἰς τὸν δαμαλισμὸν ἤδυνεν νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν νόσον εὐλογίαν ἐκ τῶν αἰτίων τῆς θανάτου, οὕτως ὥστε, ἐνῷ οἱ Παρίσιοι καὶ Πετρίσις ἀριθμοῦσι θανάτους ἐξ εὐλογίας μετὰ τοῦ 1880 101 ἀνὰ 100,000 κατοίκους, τὸ Βερολίον, ἡ Βρετανία καὶ τὸ Ἀμβούργον, τὸ Μόναχον, ἡ Δρέσδη, δύνανται τοὺς θανάτους εἰμὴ 1. 44 ἐπὶ 100 χιλιάδων ἀνδρῶν κατοίκους ἐπὶ ἐνὸς ἑκατομ. ἀρ' ἢ τὸ τοῦ δαμαλισμοῦ ὑποχρέωσις ἐπεβλήθη διὰ νόμου.

Πρὸ τοῦ νόμου τούτου, αἱ αὐταὶ πόλεις ἔχοντες 100 χιλιάδων. Τὸ Λονδίνον δὲν ἔχει πλέον τῶν 06 θανάτων ἐξ εὐλογίας ἤτοι 34 κατ' ἔτος ἐπὶ πληθυσμῷ τεσσάρων ἑκατομ.

Ὡς ἀντιδοκιμασίαν δύναται τις νὰ φέρῃ τὴν Ζαγορίαν εἰς τὴν ἀρ' ἢς ἤρθη ἡ ὑποχρέωσις τοῦ δαμαλισμοῦ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1883, παρατηρήθη ἡ ἐξέλιξις χρονικῆς θνησιμότητος ν' ἀναβῇ ἀπὸ 8 εἰς 80.

Εἰς τὸν γαλλικὸν στρατὸν, ἀρ' ὅπου δὲ δαμαλισμὸς καὶ ἀναδαμαλισμὸς αὐστηρότατα ἐνεργούντων, ἀπὸ τοῦ 1874, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ τῆς εὐλογίας θανάτων δὲν ὑπῆρξε ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου μέχρι τοῦ 1880 πλέον τῶν 514 ἐπὶ 3.622.659 ἀνδρῶν ὁθόντων τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν δηλ. 14.8 ἑκατ. 100,000 στρατιωτῶν. Ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1885 ἀριθμὸς τῶν θανάτων ἐκ τῆς εὐλογίας τῶν ἀπὸ 73 εἰς 6 κατ' ἔτος.

Ἡ British medical journal ἐδημοσίευσε πρὸ τοῦ καιροῦ ἀπόσπασμα πραγματικῆς τινὸς τοῦ Ritchie προέδρου τοῦ Sanat Government Board ἐκ τῆς διὰ τοῦ ἀσכולοῦ ὑπολογισμοῦ ἀποδεικνύοντι τὰς εὐεργήτας ἐκ τοῦ δαμαλισμοῦ εὐεργήτας.

Υπάρχουσι ἐν Sheffield 95,000 παῖδες ἡλικίας κατωτέρας τῶν 10 ἐτῶν ὅτινα ἐδαμαλίσθησαν, καὶ 5000 τὰ ὅποια δὲν ἐδαμαλίσθησαν. Τὰ 95,000 ἐδαμαλίσθησαν 180 κρούσματα εὐλογίας μετὰ 2 θανάτους. Τὰ 500 τὰ μὴ δαμαλισθέντα παρουσίασαν 1 κρούσματα μετὰ 70 θανάτους.

Τὸν ὅλον τὸ παιδίον τοῦ Sheffield ἔχοντες

-δαμαλισμένα, θά υπήρχον 200 κρούσματα εύλογίας και όλίγον τι πλέον των 2 θανάτων, ενώ τουναντίον εάν οὐδέν ᾔθελεν εἰσθῆαι δαμαλισμένον θά υπήρχον 5377 κρούσματα με θανάτους 1330 ἤτοι θά υπήρχε θνησιμότης κατὰ 600 φορές μεγαλητέρα.

Πέρα τῶν 10 ἐτῶν τὸ εὐεργέτημα τοῦ δαμαλισμοῦ ἐλαττοῦται, ὅθεν ἀνχγκαῖος ἀποκαθίσταται ὁ ἀναδαμαλισμός.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ ἀρχίατρος τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ronall Spon Hospital παρετήρησεν ὅτι ἐν διαστήματι μιᾶς 25ετίας ἐκ τῶν φλυκτενικῶν ἐπουλώσεων 600 ἰσθμῶν εἰσαχθέντων (προγενεστερώς δὲ ἐμβολιασθέντων) ἐν τῷ ἐν λόγῳ Νεσσοκομείῳ, ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν θανάτων ἦτο εἰς ἀντίθετον πνεῦμα μετὸν ἀριθμὸν τῶν φαινομένων ἐπουλωθεισῶν φλυκτενῶν· εἰς τὰ δαμαλισθέντα ὑποκείμενα ἄτινα δὲν εἶχον πλέον ἐπουλώσεις ἀξίας λόγου, ἡ θνησιμότης ἐξ εύλογίας ἦτο ἐξ 21.7 τοῖς 100. εἰς τὰ μετὰ μίαν οὐλὴν ἐξ 7.5 τοῖς 100, εἰς τὰ μετὰ 2 οὐλὰς ἐκ 4.12 τοῖς 100 εἰς τὰ μετὰ 3 ἐξ 1.7 τοῖς 100. εἰς τὰ μετὰ 4 δὲ καὶ πλέον οὐλὰς ἐκ 0.7 τοῖς 100. Ἡ θνησιμότης εἰς τοὺς μὴ δαμαλισθέντας ἦτο ἐκ 35.5 τοῖς 100.

## ΕΙΧΑΜΕ ΤΟΤΕ (1858-1888)

Εἴχαμε τότε, Θεὸς σχωρέστων, βασιλεῖα τὸν Ὁθωνα τὸν πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα·  
Φοροῦσε φέσι, φουστανέλλα, χαϊμαλιά,  
δὲν ἄρεσε τὴ φράγκικη βελήεδα.

Εἴχαμε τότε τὴν Ἀθήνα μας μικρὰ,  
μὰ ἐκλούσε τότε μέσα της μεγάλοι·  
Ὅλοι τους τότε κοίτονται νεκροί,  
(Θὰ ᾄδουμε πάλιν ᾠδὴν ἐκείνου ἄλλου;)

Εἴχαμε τότε μάνναις, μάνναις μετὰ φορὰ,  
γιὰ τὰ παιδιὰ τους ᾄδουσιν, γιὰ τὸν ἄνδρα,  
κομπόδεσαν, βαστοῦσαν τὸν παρὰ,  
δὲν τὸν σκορποῦσαν σὲ φοῦλὰρ καὶ χάνδρα.

Εἴχαμε τότε νεολαία μετὰ καρδιά,  
μετὰ τὴ λυτὴ γράδα τὰ δέχονταν ἄντριά,  
χαριτωμένα τότε εἴχαμε παιδιὰ,  
τί τὰ θέλουν ἡ μάνναις τὰ μετὰ πρὸ ἄντριά;

Ὅχι! παιδιὰ δὲν ἔσαν τοῦ μετὰ ν-τόν,  
παπῶτα σὶα εἶχαν τρύπια ἢ καπέλλα,  
ἀλλ' εἴχον, ὅλα ἔθνη ἵπποτων,  
καὶ ἔσαν γὰ τὰ θέλῃς μὴ τρέλλα.

Τοῦ Χάφτα τότε καὶ ἡ ὥρα ἐκ τῆς Ἑλλάδος  
τὸν συναντῶν μὲς ἦσαν μέγα  
ἐκεῖ ἵμποδοδὸς ὄρεσι νὰ ῥιλιῇ  
μετὰ δεκάχρ. μόνο ἔς τὸ καμέρι.

Εἴχαμε τότε ὅλοι, ὅλα τὰ παιδιά  
τὸ «Μέλλον τῆς Πατρίδος» λάβρο μας,  
νὰ κυνηγοῦμε θηλυκοῦ ποδιὰ  
δὲν ᾔχναμε διόλου τὸν καιρὸ μας.

Ἐτρώγαμε γιουδέτσι, τραχανᾶ  
καμμιὰ φορὰ σὶ μὴ τι μόνον ἕνα,  
καπνίζαμε καπνὰ τότε ῥθηνά,  
ὁ χιτὼ καὶ δύο, τέσσερα καὶ ἕνα

Εἴχαμε τότε ἀρχηγὸ μας ἐκλεκτὸ  
τὸν Δεληγιώργη—φοβερὸ κεφάλι—  
Ἐμπρὸς αὐτὸς, καὶ πίσω ἑκάτῳ,  
ὥσάν αὐτὸν σποδαῖοι καὶ μεγάλοι

Εἴχαμε τότε βοηθὸ μας φοβερὸ  
τὸ Στέρανο τὸ Εἰμένο ἔς τὴν Ἀγγλίαν,  
ποῦ ξένος εἶνε τοῦτον τὸν καιρὸ...  
(ἔχωνεφε τὸ νοῦ μας ἡ κοιλία!)

Εἴχαμε τότε Σούτσους δύο, Ραγκαβῆ,  
Τερτσέτη, Ζαλοκώστα, Ὀρφανίδη,  
τὸν Βερναρόκλη, τοὺς Παράσχους· (παλαβοί  
οἱ ἐπιζῶντες θεωροῦνται ἤδη)

Εἴχαμε τότε τῆς σκηνῆς ὑποκριτὰς,  
Καπέλλαν, Σούτσαν, Σίσυφον Μανούσαν,  
καὶ τῶν δραμάτων τῶν ἐπὶ σκηνῆς κριτὰς,  
μυρμηκίαν νεανίῶν ἐμμούσων.

Εἴχαμε τότε πίστιν ἀφελῆ, τυρλήν,  
καὶ τοῦ Ἀγαθαγγέλου τὴ φυλλάδα,  
ἠθέλαμεν ἡμεῖς τὴν Πόλιν τὴν καλὴν,  
ἠθέλαμεν μεγάλην τὴν Ἑλλάδα.

Εἴχαμε τότε τὰ βαλάντια κενὰ  
καὶ πλῆρες ἐνθουσιασμοῦ τὸ στῆθος.  
Εἴχαμε τότε τὰ οἰκήματα στενὰ,  
ἀλλ' ἄραλῃς καὶ ἀνεστον τὸ ἦθος.

Εἴχαμε τότε εἴχαμε, εἴχαμε πολλὰ,  
πλὴν τότε περὰ σμῆνα, ξεγασμένα·  
ἄς εἶνε δὲ, ἄς εἶνε δὲ, ἀλλὰ  
ἀκόμη θὰ προσθέτω ἄλλο ἕνα.

Εἴχαμε τότε αἰσθήματα, καὶ καστάνι  
ἡ μάδρα ἡ ξανθὰ μαλλιά καὶ γένεια.  
Καὶ τότε τὰ ποὺ γιὰ μας ἀδειανὰ  
καὶ τὰ μαλλιά καὶ γένεια ἀσχημένα.

Ἐχάτε τότε, ἀλλ' ἐγὼ πῶς νὰ τὰ πῶ;  
Τῆς Μούσας μου τὰ ἔπατα κομμένα.  
Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ τὰ παρασιώπῳ  
τὰ ξέρετε καλλίτερ' ἀπὸ μένα.

Ὀκτώβριος 1888

Χ. ΣΑΜΑΪΤΣΙΔΗΣ



## ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

## Τηλεφωνία ἐν θαλάσῃ

Ἐξ ὧν τῶν ἐφευρέσεων, αἷτινες, ἀπὸ τινων ἤδη ἐτῶν, προσπαθοῦσι νὰ διορθώσωσι πῶς τὴν ἀτέλειαν τῆς συγκινητικῆς μεταξὺ τῶν πλοίων εἰς τὴν θάλασσαν, ἐν καιρῷ δυνάμει πρὸ πάντων, ὑπέρχει μία, ἥτις, ὡς ἐκ τῆς ἀπλότητός της, φαίνεται πολὺ ἀνωτέρα τῶν ἄλλων, καὶ συνίσταται εἰς μικρὰν τινα σάλπιγγα, ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ ναυτοῦ ηλεκτρολόγου κ. Β. Κῶξ ἐκ Φερνβλάγκ, πλησίον τῆς Κιγκιντίνης τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη βασίζεται ἐπὶ ἀνακαλύψεως τιος περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, ἣν δύναται νὰ διατύσῃ ἡχοῦς τις δταν ἐπαυλαμβάνηται ὑπὸ τῆς ἡχοῦς καὶ ἀντανακλῆται καθ' ἰδιαιτέρον τινα τρόπον.

Ἡ λαλοῦσα σάλπιγξ, ἡ παρὰ τοῦ Κῶξ ἐφευρεθεῖσα, παρίγει τὸ φαινόμενον τὸ ἐν τῇ ἀκουστικῇ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα σὺμπάθεια: ὁμιλῶν δέ τις δι' αὐτῆς, δύναται νὰ συνεννοηθῇ μετὰ προσώπου ἐδουλομένου εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων μιλίων.

Ἡ σάλπιγξ αὕτη εἶνε συγχρόνως καὶ ἀκουστικὸν ὄργανον, ὅπερ ἐπιτρέπει νὰ ἀκούσῃ τις τὴν διὰ φυσικῆς φωτὸς μεταξὺ δύο ἀνθρώπων γενομένην συνδιάλεξιν. τὸ πείραμα τοῦτο ἐγένετο εἰς ἀπόστασιν ἐνδὸς μιλίων.

Δύο ἄνθρωποι, τοποθετημένοι ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν λόφων τῶν εὐρισκομένων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ὀχίου, ὁμιλοῦσαν διὰ τῆς σάλπιγγος ταύτης εἰς πέντε μίλλων ἀπόστασιν.

Ἐν τῇ θαλάσῃ δὲ, ἡ δύναμις τῆς συσκευῆς ταύτης εἶνε εὐρύτερα ἢ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

✠

## Ἡ ἐφημεριδογραφία ἐν Ἀμερικῇ

Αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐξοδεύουσιν ἐβδομήκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια φράγκων ἑτησίως διὰ τὰς εἰδήσεις τὰς ἐντοπίους, ἐννέα ἑκατομμύρια διὰ τὰ γενικὰ χρονικὰ, δεκατέσσαρα ἑκατομμύρια καὶ ἡμισὺ διὰ τὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀναποκρίσεις, καὶ ὀκτὼ ἑκατομμύρια διὰ τὰς εἰδήσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

✠

## Ἐν τῷ δικαστηρίῳ

Ἀδιόρθωτος τις μέθυσος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

Ὁ Πρόεδρος.— Εἴθε ἀσυγχώρητος: εἶνε ἡ ὁρδή ἡδὴ φορὰ ποῦ οὐκ βλέπω ἐπὶ τοῦ ὄψωλον τούτου...

Ὁ Κατηγορούμενος.— Ἐγὼ πολὺς δυστυχίας, κύριε Πρόεδρε... Πίνω διὰ τὰ λησμονῶ.

Ὁ Πρόεδρος. Θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ λησμονήσῃς τὰ πίνεις!

✠

## Πόσον ἐτῶν εἴθε:

Μὴ ἀποστείγητε ποτὲ τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς γυναῖκα ἢ εἰς γέροντα παλαιήκαρον!

Θὰ οὐκ εἴπῃ πάντοτε ψεῦμα!..

Ἐκαίρειον ἀποτελεῖ μόνον ὁ κ. Ω' γεροντοπαλλήκων ὑπερβὰν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὴν ἐξηκοταετία.

Ἐὰν τις τὸν ἐρωτῇ:

— Πόσον ἐτῶν εἴθε;

Ἀποκρίνεται, ἐν εὐκρινεστάτῃ ἀφελείᾳ:

— Ἐ! εἴ τι τὰ οὐκ εἶπα; — Εὐρυσκομαί πλησίον γορ εἰς τὰ πενήκοντα παρὰ εἰς τὰ τεσσαράκοντα!

✠

## Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ἡ μουσικὴ

Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος μισεῖ τὴν μουσικὴν... Τὸ μῦθος τοῦτο συμμερίζεται καὶ ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος, ὅστις ἄλλως τε, εἶται ἐνθερμος προστάτης τῶν ἄλλων τεχνῶν. Ἡ μουσικὴ εἶναι διὰ τοῦτο δύο τούτους Περμαρ, ὡς διὰ τὴν θεοφίλον Γωτιὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους, δυσάρεστος συγκρότησις ἡχῶν, τῶν ὁποίων εὐχαρίστηθαι ἐστέρητο. Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὡς ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος, οὐδέποτε σχεδὸν μεταβαίνει εἰς τὸ θέατρον ἀφ' οὗ δὲ, ὡς ὁ Οὐμβέρτος, διέβη τὴν ἡμέραν ἐμπροσθέν παρενρυσκομένου εἰς στρατιωτικὰς ἢ ναυτικὰς ἐπιθεωρήσεις, προτιμᾷ καλὸν γέυμα καὶ πολιτικὴν τινα συνδιάλεξιν πασῶν τῶν μουσικῶν τοῦ τε παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Τὴν δὲ πάθῃ ὁ δυστυχὴς ἐν Νεαπόλει, ἐνθα, ὡς μαρτυρομεν ἐκ τῶν ἐφημερίδων, προετοιμάζονται ἐπὶ τῇ ἐλευσίᾳ του περίπου ἐκατὸν πατινὰδες!!!

✠

## Πολιτικὸν ἀξίωμα

Ἐν τῇ πολιτικῇ τὸ μὲν προβλέπειν εἶνε καλόν, τὸ δὲ προλαμβάνειν καλλίτερον, ἀλλὰ τὸ ἐπιτευχάνειν εἶνε τὸ πᾶν.

## ΧΡΙΣΤΟΥ ΨΗΓΜΑΤΑ

Ἐὰν ἀπεφάσισας νὰ διατύσῃς τὸν βίον δοῦλος τῆς ἔξεως, διὰ τί δὲν προτιμᾷς, εἰ καλὸν καὶ ἀγαθὸν πρὸς ἀσκησιν αὐτῆς;

Charlotte Brontë

✠

Οὐδέποτε θὰ εὐδοκίμησῃς ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν γυμνῇς περὶ τὸν νὰ διδασθῇς παρὰ τῶν ἄλλων, εἰτι ἀγνοεῖς. Ἡ ἐπιτυχία ἀρῇκει εἰς μόνους τοὺς ἀσκητὰς ἐπιζητοῦντας νὰ διδασθῶσι καὶ μὴ αἰσχυρομένους νὰ κλίσωσι τὸ οὐκ εἰς τοὺς λόγους τῶν πεπειραμένων. Σμῆλιν

✠

Μελέτα τὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, πρὸ πάντων μελέτα σεαυτὸν.

✠

Οὐδὲν πρέπει νὰ περιφροῇ ὡς οὐδομένην, πλάσμα τόσοι οὐδαμινὸν ὡς ὁ ἀνθρώπος Μόρον διὰ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μελέτης καὶ περὶ τὰ ἀλάτιστα, διδασκὰς μετὰ τὴν μελέτην τῶν τεχνῶν — τὸ περιφροῖται τὰς ἀλλοτρίων καὶ ἀδύναται τὴν εὐδαιμονίαν.